

Kína: Kína: felemelkedés vagy bukás?

John Mueller

ÖSSZEFOGLALÓ

Policymakerek egyre inkább fenyegetésként tekintenek Kína gyorsan növekvő gazdagságára. Kína jelenleg a világon a második, vagy talán az első helyen áll a bruttó hazai termék tekintetében (bár az egy főre jutó GDP tekintetében a 78. helyen áll), és a

attól tartanak, hogy Kína a gazdagságával arányos katonai képességekre tesz szert, és nemkívánatos katonai kalandok végrehajtására kényszerül.

Azonban még ha tovább emelkedik is, Kína nem jelent nagy biztonsági fenyegetést az Egyesült Államokra nézve. Kína nem táplál hitleri típusú, kiterjedt hódítási ambíciókat, és a kínai kormány a világgazdaság fejlődésétől és a kínai nép ebből következő beleegyezésétől függ. A fegyveres konfliktus rendkívül - sőt, túlságosan is - költséges lenne az ország és különösen a vezető rezsim számára.

Valójában fennáll a veszélye annak, hogy Kínát fenyegetéssé tesszük azáltal, hogy fenyegetésként kezeljük, és úgynevezett kiegyensúlyozó erőfeszítéseket teszünk ellene.

Ahelyett, hogy Kína bármi olyasmihöz emelkedne, amit "dominanciának" lehetne nevezni, inkább jelentős

gazdasági stagnálásba süllyedhet. Számos problémával kell szembenéznie, többek között az endemikus (és talán megoldhatatlan) korrupcióval, a környezet pusztulásával, a növekedés lassulásával, a gyorsan öregedő ~~nép~~ ^{népesség} a hatalmas túltermeléssel, a növekvő adóssággal, valamint a nyugati és hongkongi nyugati kisebbségekkel. Egy olyan időszakban, amikor liberalizálnia kellene a gazdaságát, Hszi Csin-ping

Politikai elemzés

CATO
INSTITUTE

elképzelni, hogy a körülmények sokkal rosszabbak, mint egy stabil, bár egyre inkább tekintélyelvű kleptokrácia alatt. Ennek eredményeképpen a kínaiak hajlandóak lehetnek elviselni és átvészelni a gazdasági stagnálást, ha az bekövetkezik - bár ezt növekvő megdöbbenés és elégedetlenség kísérheti.

Mindkét esetben - felemelkedés vagy bukás - az Egyesült Államok vagy más országok nem sokat tehetnek vagy tehetnének Kína gazdaságilag ostoba önkényuralmi törekvéseinek befolyásolására, kivéve, hogy rosszalló nyilatkozatokat adnak ki, és

kalandozásra, hogy fokozzák a kevereket.

A probléma nem annyira az, hogy Kína fenyegetést jelent, hanem az, hogy mélyen bizonytalan. A fenyegetés, az egyensúly, a ~~sarkú~~ a bojkott és a kritika politikája inkább megerősíti ezt az állapotot, mint megváltoztatja. Az alternatíva az, hogy várunk, és a lehető legnagyobb mértékben kihasználjuk Kína gazdasági méretét, amíg egy nap Kína eléggé biztonságban érzi magát ahhoz, hogy megreformálja magát.

John Mueller az Ohioi Állami Egyetem politológusa és a Cato Intézet vezető munkatársa. A *The Stupidity of War: American Foreign Policy and the Case for Complacency* (*The Stupidity of War: American Foreign Policy and the Case for Complacency*, Cambridge University Press, 2021) című könyv szerzője.

!! Kína, még ha emelkedik is, nem jelent nagy biztonsági fenyegetést az Egyesült Államokra nézve.

BEVEZETÉS

A nemzetközi háborúk háromnegyed évszázada tartó (és még számolandó) figyelemre méltó visszaszorulása erősen arra utal, hogy a nemzetközi politika mélyrehatóan és talán véglegesen megváltozott.¹ A vezető országoknak természetesen továbbra is vannak vitáik és nézeteltéréseik például a határokról és a halászatról, és gyakran avatkoznak be külföldi polgárháborúkba. De valóban úgy tűnik, hogy több évezredes folyamatot megfordítva, már nem tartják a nagy vagy közvetlen háborút a viták megoldásának ésszerű módszerének.²

Egyesek szerint azonban ezt a kellemes állapotot egy napon átszúrhatja Kína felemelkedése, mint az Egyesült Államok egyik legnagyobb riválisa. 2018-ban a Az Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma, akkor James Mattis nyugalmazott tengerészgyalogos tábornok vezetésével kiadta a *Nemzeti Védelmi Stratégiát*, amely "egyre összetettebb biztonsági környezetet" és "egyre halálosabb és zavaróbb csatateret" vizionált. Válaszul "következetes, többéves beruházást javasolt a hadrafoghatóság helyreállítása és a halálos haderő bevetése érdekében". (Vagyis véleménye szerint az amerikai hadsereg megengedte magának, hogy ne legyen eléggé halálos). A jelentés úgy vélte, hogy Kína felemelkedése, Oroszország magabiztosságával együtt, "az USA jólétét és biztonságát fenyegető központi kihívás".³ Mike Pompeo amerikai külügyminiszter 2019-ben kijelentette, hogy a Kínai Kommunista Párt "marxista-leninista párt, amelynek középpontjában a harc és a nemzetközi uralom áll".⁴ 2020-ban pedig Kenneth Braithwaite haditengerészeti miniszter azt mondta, hogy "teljes szívéből és lelkéből" hiszi, hogy Kína "hihetetlen fenyegetést jelent az életmódunkra", olyat, amely "minden összehasonlítást felülmúl országunk történetében", míg John Ratcliffe, a nemzeti hírszerzés igazgatója nemcsak "a mai Amerika számára a legnagyobb fenyegetésnek" nevezte Kínát, hanem "a demokrácia és a szabadság legnagyobb fenyegetésének is világszerte a második

világháború óta".⁵

Ez a tanulmány ezt az új "Kína-szindrómát" értékeli. Először is azzal érvel, hogy Kína, még ha emelkedik is, nem jelent nagy biztonsági fenyegetést az Egyesült Államokra nézve. Másodsor, ahelyett, hogy bármi olyanná emelkedne, amit el lehetne képzelni.

dominanciája miatt Kína számos problémával néz szembe, és talán még a stagnálás meghosszabbított időszakába is belehal. Különösen Xi Jinping alatt Kína erősen előnyben részesítette az elavult és kleptokrata kommunista párt ellenőrzésének fenntartását az öko-nomikus növekedéssel szemben, és egyre inkább tekintélyelvűvé vált. Mindkét esetben - felemelkedés vagy hanyatlás - az Egyesült Államoknak nem sok mindent tehet vagy kellene tennie, hogy befolyásolja a végeredményt.

KÍNA FELEMELKEDÉSE

Az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti hidegháború az 1980-as évek végén ért véget. Addigra az Egyesült Államok és Kína közötti hidegháború már régen elült.⁶ A vietnami háború és más kérdések miatti

ellenségeskedés ellenére az Egyesült Államok az 1960-as években számos erőfeszítést tett a Kínával való párbeszéd megkezdésére, amikor Kína és a Szovjetunió vitája egyre jobban kiéleződött. Mao Ce-tung Kínája azonban még olyan szerény javaslatokról sem volt hajlandó tárgyalni, mint az újságírók cseréje, hacsak az Egyesült Államok nem tesz előbb egy nagy engedményt: nem mond le a tajvani rezsim támogatásáról. Az 1969-es kínai-szovjet határ menti összecsapások kapcsán azonban a dolgok kezdtek gyökeresen megváltozni. Az új Nixon-adminisztráció tudatta, hogy a kapcsolatok javítását támogatja, egy olyan politikát, amely - ahogy Henry Kissinger nemzetbiztonsági tanácsadó elismerte - "nem különbözött lényegesen" az előző kormányok politikájától. De elődeivel ellentétben a Nixon-kormányzat a kínaiak részéről a válaszkészség villanásait tapasztalta, és a kapcsolatok ezután lenyűgöző gyorsasággal javultak. 1972-re a kínaiak engedélyezték a tajvani kérdés finomítását - az 1950-es években kidolgozott amerikai külügyminisztériumi formulát alkalmazva -, és Richard Nixon elnök a következő lépéseket tette meg. a közeledést egy kínai látogatással fejezte be.

Az amerikai vezetők széles körben gratuláltak maguknak ehhez a figyelemre méltó fejlődéshez. Az igazi átalakító azonban Kína miniszterelnöke, Zhou Enlai volt, aki Mao kijelölt örökösével, a fanatikus Lin Biaóval versengett a pozícióért. Zhou győzelmével Zhou

megközelítéssel és Mao beleegyezésével Kína folytatta a kapcsolatok javítását az Egyesült Államokkal, és egyre kisebb érdeklődést mutatott a távoli lázadások iránt, amelyek néhány évvel korábban még olyannyira foglalkoztatták. Zhou 1976-ban bekövetkezett halála után ez a folyamat pártfogoltja és utódja, Deng Xiaoping nélkül folytatódott. Richard Pipes, Reagan tanácsadója 1985-ben megjegyezte, hogy a hidegháború nem annyira a kommunizmusról szólt, hanem a rendszer exportálására irányuló erőfeszítésekről: "Kína befelé fordult, és megszűnt agresszív lenni, ezért barátságosak vagyunk Kínával szemben, ahogy Jugoszláviával szemben is. Lehet, hogy sajnáljuk a kommunista rendszereiket, de ezek az országok nem próbálják exportálni a rendszerüket, és ezért nem jelentenek fenyegetést a nemzetbiztonságunkra".⁷ Kína lényegében kiesett a hidegháborúból.

A demokratizálódáshoz fűzött remények nem teljesültek, bár a Mao totalitárius napjai óta egyértelműen történt liberalizáció - a félig-versenyképes demokratikus választások megjelenése falusi szinten, az életképes jogrendszer fejlődése és a média némi liberalizációja. A gazdasági változások azonban kiterjedtek: Deng a gazdaság egyre nagyobb részeit szabadította fel, ami a gazdasági növekedés figyelemre méltó időszakához vezetett. Ennek eredményeként Kína a bruttó hazai termék (GDP) tekintetében a második, sőt talán az első helyre került a világon,

hatalmas népessége miatt korábban két évezredes időszakát tartott, amint azt az 1. táblázat mutatja.⁸ Az egy főre jutó GDP-t tekintve azonban Kína a 78. helyen áll - nagyjából ugyanott, mint a Dominikai Köztársaság. Ezzel az aránnyal - véli Thomas Fingar, a Stanford Egyetem munkatársa - "Kínának még hosszú utat kell megtennie a fejlett ország státusz eléréséig".⁹ A Világbank becslése szerint a kínaiak negyede él napi 5,50 dollárnál kevesebből.¹⁰ Michael Beckley, a Tufts Egyetem munkatársa ráadásul megjegyzi, hogy "tanulmányok tucatjai mutatták ki, hogy a kínai tisztviselők szisztematikusan felfűjják Kína számait" - talán még olyannyira is, hogy megduplázzák az ország valódi gazdasági növekedési ütemét.¹¹ Ha Kína GDP-je valójában csak fele a közzétett számnak, akkor a GDP tekintetében még mindig az első hely közelében lenne, de az egy főre jutó GDP tekintetében a 120. helyen állna - valamivel Guatemala mögött.

Hegemonikus fenyegetés?

Egy globalizált gazdaságban természetesen az Egyesült Államoknak és szinte mindenkinek jobb, ha Kína (vagy Japán, Brazília, India, Oroszország vagy bármely más ország) virágzik. Egyrészt a gazdagabb Kína azt jelenti, hogy a kínaiak több külföldi árut és szolgáltatást - és adósságot - tudnak vásárolni.¹² Az ilyen gazdasági logikától eltekintve azonban a megfigyelők gyakran fenyegetést látnak Kína gyorsan növekvő gazdagságában.

Figyelemre méltó tendencia volt, hogy fenyegetést érzékelnünk Kína gyorsan növekvő gazdagságában.

'' **Nem egyértelmű, hogy az Egyesült Államok valóban "uralja" a nemzetközi színteret.**

John Mearsheimer a Chicagói Egyetemről például fontosnak tartja, hogy az Egyesült Államok sakkban tartsa Kínát, és ezt azon kevés alapvető stratégiai érdekek egyikének tartja, amelyek érdekében az országnak erőszakot kellene alkalmaznia.¹³ Ahogy ő fogalmaz, az Egyesült Államoknak "meg kell akadályoznia, hogy Kína Ázsia hegemonjává váljon".¹⁴

Jelentős mennyiségű szakirodalom szól emellett, hogy egy sor intézkedés alapján az Egyesült Államok az elkövetkező évtizedekben is messze a világ legerősebb országa marad.¹⁵ Mindazonáltal a Harvard Egyetem munkatársával, Stephen Walt-tal együtt írva Mearsheimer azt állítja, hogy a legfőbb aggodalom egy olyan hegemon felemelkedése, amely uralná a régióját, ahogyan az Egyesült Államok uralja a nyugati féltekét. Egy ilyen állam bőséges gazdasági befolyással rendelkezne, képes lenne kifinomult fegyvereket kifejleszteni, képes lenne a világ minden tájára kivetíteni a hatalmát, és talán még arra is, hogy a fegyverkezési versenyben túlszárnyalja az Egyesült Államokat. Még szövetségre is léphetne a nyugati félteke országaival, és beavatkozhatna az Egyesült Államok területének közelében. Ezért az Egyesült Államok fő célja "a regionális erőegyensúly fenntartása kell, hogy legyen, hogy az egyes régiók legerősebb állama ... túlságosan aggódjon szomszédai miatt ahhoz, hogy a nyugati féltekére vándoroljon".¹⁶

Valójában nem világos, hogy a "hegemon" szó egyáltalán mit jelent. Simon Reich és Richard Ned Lebow politológusok különböző definíciókat vizsgálva több olyan definíciót is felsorakoztattak, amelyek a fogalom lényegét megragadni látszanak: dominancia, ellenőrző vezetés, vagy a nemzetközi szabályok alakításának képessége a hegemon saját érdekei szerint. A "hegemónia" tehát egy szélsőséges szó, amely felsőbbrendűséget, uralmat, túlsúlyos befolyást és teljes ellenőrzést sugall. A hegemonok arra kényszerítenek másokat, hogy akaratukhoz igazodjanak, akár tetszik nekik, akár nem.¹⁷

Nem egyértelmű azonban, hogy az Egyesült Államok valóban "uralja" a nemzetközi színteret. Minden ereje ellenére jegyzi meg David Bell történész - "az Egyesült Államok frusztrálóan képtelennek tűnik arra, hogy ráerőltesse akaratát a világ többi részére".¹⁸ Ez különösen a nyugati féltekén figyelhető meg, ahol a

Az Egyesült Államok állítólag "hegemonként" uralkodik. Az Egyesült Államok nem tudja megállítani a kábítószer beáramlását délről, vagy a fegyverek beáramlását a másik irányba. És ahogy a Cato Intézet munkatársa, Doug Bandow megjegyzi, "a világ legnagyobb hatalma még arra is képtelenek bizonyult, hogy leváltsa egy kis sziget ellenséges kormányát, amely szinte látótávolságban van a partjaitól".¹⁹

Ráadásul úgy tűnik, hogy az ország szomszédai nem reszketnek Amerika nukleáris fegyvereitől vagy tengerészgyalogságának erejétől - amelynek múlt század eleji teljesítménye Latin-Amerika kiválasztott

országainak megszállásában és megszállásában kevésbé volt lenyűgöző, mivel a megszállt országok a külföldi csapatok távozása után visszatértek a régi kerékvágásba.²⁰ De a figyelmüket le lehet tartóztatni, ha az Egyesült Államok hitelesen megfenyegeti őket, hogy nem vásárol többé cukrot, kávé, olajat, banánt vagy sört. Ebben az értelemben a gazdaságilag terjeszkedő Kína egy napon "udh" Ázsiát. Ahogy Fareed Zakaria kommentátor fogalmaz, Kína "legnagyobb előnye a globális kereskedelmi rendszerben" "puszta méretéből adódik".²¹ Amint azt az 1. táblázat is mutatja, ez aligha új jelenség, de a nemzetek közötti kereskedelem hatalmas növekedése a modern korban sokkal nagyobb jelentőséget ad a gazdasági méretnek.

Kína például néha azt követeli a külföldi vállalatoktól, hogy adják át vállalati titkaikat, ami az ára annak, hogy Kínában működhessenek.²² Ezt a követelést, amely valószínűleg nem kedveli Kínát a külföldi cégek körében, és hosszú távon kínai szempontból nem is lenne bölcs dolog, néha azért teljesítik, mert a hatalmas kínai piacra való belépés értéke olyan nagy. Így a Nemzeti Kosárlabda Szövetség (NBA) 2019-ben önérdékű kuncsorgásra kényszerült, amikor Kína, megsértődve egy NBA-menedzser tweetjén, levette néhány NBA-meccsét a kínai televíziózásról.²³ A jelenség sok tekintetben az Egyesült Államok által Iránnal és Észak-Koreával szemben alkalmazott másodlagos szankciók hatásaihoz hasonlítható, amelyek során a vállalatokat nem azért kényszerítik arra, hogy felhagyjanak a szankcionált országokkal folytatott kereskedelemmel, mert egyetértenek a politikával, hanem mert máskülönben nem férnének hozzá a hatalmas amerikai piachoz.

Ez egy olyan, néha zsarnokoskodónak tűnő képesség, amely a gazdasági nagysággal jár.

Még baljósabb azonban az a félelem, hogy Kína, ahogy egyre gazdagabbá válik, jelentős összeget fog katonai felszerelésbe fektetni, és ennek következtében készttetést érez majd arra, hogy az Egyesült Államokat vegye célba, vagy hogy nemkívánatos katonai kalandokat hajtson végre valahol, talán még a nyugati féltekén is, ahol Amerika állítólag hegemoniával rendelkezik.²⁴ Ennek a szemléletnek az a világos következménye, hogy az amerikai katonai erőt arra kell felhasználni, hogy ez ne történhessen meg. "Ha Kína folytatja lenyűgöző felemelkedését" - érvel Mearsheimer és Walt - "valószínűleg hegemoniára törekszik Ázsiában", és az Egyesült Államoknak "komoly erőfeszítéseket kell tennie annak megakadályozására, hogy ez sikerüljön". Ez magában foglalná "elegendő túzerő telepítését a régióba, hogy az egyensúlyt a maga javára tolja el", miközben "felismeri, hogy néha szükséges a szárazföldre jönni".²⁵ Vagy, ahogy Walt fogalmaz, ha úgy tűnik, hogy valamely ország "valószínűleg uralni fog" egy olyan területet, amely az Egyesült Államok számára létfontosságú jelentőséggel bír, az Egyesült Államoknak "katonai erővel" kellene beavatkoznia, hogy ezt megakadályozza.²⁶

A Princeton Egyetem munkatársa, Aaron Friedberg is eléggé aggódik a Kínával szembeni "egyensúlyozás" szükségessége miatt, amit ő nagyképűen "Harc az uralomért Ázsiában" elnevezéssel illet. Eléggé extravagánsan (és különösebb konkrétumok nélkül) arra figyelmeztet, hogy ha egy illiberális Kína kiszorítaná az Egyesült Államokat, mint a térség meghatározó szereplőjét, az komoly veszélyeket jelentene az amerikai érdekekre és értékekre az egész világon, és ha Peking azt hiszi, hogy elpusztíthatja

A Csendes-óceán nyugati részén lévő amerikai erők és támaszpontok első csapásakor kizárólag hagyományos fegyvereket használva, van rá esély, hogy egy napon megpróbálja ezt megtenni. Azonban még ő is arra a következtetésre jut,

hogy Kína nem valószínű, hogy nyílt katonai hódításba bocsátkozna, és megjegyzi, hogy fontos megjegyezni, hogy mind Kína politikai elitje, mind katonai intézményei a szokásosnál is nagyobb kétélyekkel és bizonytalansággal közelítenének az Egyesült Államokkal való háború kilátásaihoz, hogy a jelenlegi generációs

vezetők nem rendelkeznek háborús, forradalmi vagy katonai tapasztalatokkal, és a kínai hadseregnek a közelmúltban nem volt tényleges harci múltja. Ráadásul, még ha Kína valahogy csökkentené is az importált erőforrásokra való támaszkodását, gazdaságának életképessége továbbra is attól függ, hogy képes-e a feldolgozott termékek tengeri úton történő behozatalára és kivitelére - amit egy fegyveres konfliktus (vagy akár annak közelsége) nagymértékben megzavarna.²⁷

Ennek a gondolatmenetnek van némi előzménye. Japán lenyűgöző gazdasági felemelkedése az 1980-as évek végén hasonló pánikkeltéshez vezetett, ami az 1991-ben megjelent, határozottan nem tudományos könyvben, a *The Coming War with Japan (A közelgő háború Japánnal)* című könyvben csúcspontot ért el.²⁸ Az akkoriban divatos Amerika a hanyatlásban iskola képviselői közé tartozott a harvardi Samuel Huntington, aki biztosított minket arról, hogy hirtelen szükségessé vált, hogy ne a "rakéták sebezhetőségétől", hanem a "félvezetők sebezhetőségétől" féljünk. És "a gazdaság - figyelmeztetett - a háború folytatása más eszközökkel".²⁹ Veszélyes jeleket észlelt például akkor, amikor Japán a legnagyobb külföldi segélynyújtóvá vált, és amikor megdőbentő módon professzorokat alapított a Harvardon és a Massachusetts Institute of Technologyban.³⁰

Egyes elemzők akkoriban magabiztosan állították, hogy Japán természetes készletéből hamarosan vágyani fog az atomfegyverek után, még akkor is, ha úgy tűnt, hogy maguk a japánok továbbra sem érdeklődnek irántuk.³¹

Most, ha ugyanezt a gondolatmenetet alkalmazzuk Kínára, a riogatók hatásosan azt sugallják, hogy a fejlett országok számára jobb, ha Kína továbbra is viszonylagos szegénységben tengődik, és hogy az Egyesült Államoknak szükség esetén katonai erőt kellene alkalmaznia, hogy ez megtörténjen.

Kína időről időre felbátorodhat, hogy vélt befolyási övezetében latba vesse a súlyát. Az ilyen súlydobálást kellemetlen nézni, és Kína gazdasági céljaival ellentétes, mivel ellenségeskedést vált ki a térségben, ami a szomszédokat óvatossá teszi, és közelebb tolja őket az Egyesült Államokhoz.³² De, ahogy azt még Friedberg és Walt is elismeri, úgy tűnik, Kína nem táplál kiterjedt hódítási ambíciókat.³³

**Úgy tűnik, Kína
nem táplál kiterjedt
hódítási
törekvéseket.**

!! Fennáll a veszélye annak, hogy Kínát fenyegetéssé tesszük, ha úgy kezeljük.

Mindenekelőtt Kína szinte a kereskedelmi állam kvintesszenciájává vált.³⁴ A világgazdaságba való integrálódása és a gazdasági fejlődés növekvő függősége ettől, valamint a kínai nép ebből következő beleegyezése döntő fontosságú. A fegyveres konfliktus rendkívül - sőt, túlságosan is - költséges lenne az ország és különösen a hatalmon lévő rezsim számára. És a kínai vezetők úgy tűnik, hogy ezt felismerték. Ahogy Bell fogalmaz: "kevés okunk van azt gondolni, hogy az országnak érdeke fűződik ahhoz, hogy komolyan kárt okozzon az Egyesült Államoknak, legnagyobb kereskedelmi partnerének és adósának".³⁵ A legjobb tipp, hogy ez az állapot lényegében fennáll.

Valójában fennáll a veszélye annak, hogy Kínát fenyegetéssé változtatjuk, ha fenyegetésként kezeljük, ha nem vagyunk hajlandóak figyelembe venni a legrosszabb forgatókönyvek fantáziálgatásának valószínűtlenségét és következményeit, és ha végtelen metafizikai fejtegetésekbe bocsátkozunk a katonai felszerelések átcsoportosításáról, hogy valamilyen módon "egyensúlyt teremtsünk" Kínával szemben. Ebben a tekintetben különös figyelmet érdemel az a megfigyelés, hogy - ahogy Susan Shirk Kína-szakértő megjegyzi - a provokatív egyensúlyozási beszéd, különösen, ha katonai látványosság kíséri, vadul kontraproduktív lehet: "his-torikusan a felemelkedő hatalmak nem feltétlenül azért okoznak háborút, mert eredendően harciasak, hanem mert a regnáló hatalmak rosszul bánnak azokkal, akik megkérdőjelezzik a status quót".³⁶

Hasonlóképpen figyelmeztet Richard Betts, a Columbia Egyetem munkatársa: "A kínai vezetőknek nem áll érdekében a naked hódítás. A legvalószínűbb veszély abban a helyzetben, amikor a Kína által védekezőnek és legitimnek tekintett fellépés Washington számára agresszívnek tűnik."³⁷ "Sajnos" - jegyzi meg Thomas Christensen Kína-kutató - "a túlzó retorika" az Egyesült Államok részéről "látszólag megerősítette a nacionalista kínai narratívákat az USA azon törekvéseiről, hogy bekerítse és megfékezze

Kínát".³⁸ Odd Arne Westad történész rámutat, hogy Kína folyamatosan arra panaszkodik, hogy "az Egyesült Államok azt tervezi, hogy külső agresszióval és belső felforgatással aláássa Kína felemelkedését".³⁹ És miután átnézett több száz vonatkozó kínai nyelvű cikket, Lyle Goldstein, kutatóprofesszor a

a Kínai Tengerészeti Tanulmányok Intézete a U.S. Naval War College, "egy egyértelműen látható közös témát" talál. A kínai szakemberek "meg vannak győződve arról, hogy Washington arra törekszik, hogy megfélemezze, sőt, hogy kisiklassza Kína felemelkedését".⁴⁰

Úgy tűnik, hogy ez a "biztonsági dilemma" aktualizálásának és állandósulásának egyik legjobb példája. Ez a hidegháborúban működött: egyik félnek sem volt a legcsekélyebb érdeke vagy vágya, hogy háborút indítson a másik ellen, de mindegyikük fenyegetőnek tekintette a másik fegyverkezését, ami arra kényszerítette őket, hogy egyre több fegyverzetet halmozzanak fel a nem létező fenyegetés elrettentése érdekében.⁴¹

Ahogy Dwight Eisenhower elnök elkeseredetten fogalmazott a Nemzetbiztonsági

Tanács egyik 1956-os ülésén: "Azért halmozzunk fel fegyverzetet, mert nem tudjuk, mi mást tehetnénk biztonságunk érdekében".⁴²

Robert Jervis "tragikusnak" nevezi a biztonsági dilemmát.⁴³ De mivel elsősorban tömegesen felesleges ~~külföldi~~ tervezéshez, valamint eszeveszett, bár szórakoztatóan jelentéktelen hangoskodáshoz és dühöngéshez vezet, a színházi forma, amelyre leginkább hasonlít, a bohózat - vagy talán az abszurd színház -.

És újra itt vagyunk. Mike Pompeo volt külügyminiszter komolyan figyelmeztetett, hogy Kína "többet költ a hadseregére, mint amennyire a saját védelméhez szüksége van", anélkül, hogy megjegyezte volna, hogy Kína nem éppen egyedülálló ebben a tekintetben. Ráadásul az önérdék sem hiányzik a folyamatból: ahogy Zakaria megjegyzi: "A Pentagon nagy költségvetést tudott előteremteni azzal, hogy egy gazdag, kifinomult, csúcstechnológiával rendelkező hadsereg elleni háború rémképét keltette".⁴⁴ Richard Hanania elemző pedig azt sugallja, hogy Kína "komoly fenyegetést jelent az amerikai politikai berendezkedésre, arra, ahogyan az saját hatalmát igazolja, és arra, ahogyan az Egyesült Államoknak a világban betöltött szerepét értelmezi".⁴⁵

Kínai befolyási övezet?

Sok kommentátor aggályokat fogalmazott meg Kína gyakran hangoztatott vágyával kapcsolatban, hogy nagyobb "befolyással" rendelkezzen a világban. Különösen rámutatnak egy bonyolult kínai tervre - az Övezet és Út Kezdeményezésre -, amely tengeri és szárazföldi útvonalakat hoz létre, hogy fenntartsák és megőrizték az országot.

fokozza Kína képességét a világ többi részével folytatott kereskedelemre. Nem meglepő, hogy az Egyesült Államokban sokan ezt a kínaiak "világuralomra" irányuló ördögi tervének kulcsfontosságú részeként képzelik el.⁴⁶

Azonban abszurd dolog olyan dolgok megszállottja lenni, mint az üres, bár tiszteleltre méltó befolyási övezet fogalma. Az a felfogás, hogy a világhiállítások olyan folyamatot jelentenek, amelynek során az országok a világot járva igyekeznek befolyási szférákat kialakítani, a legjobb esetben is határozottan haszontalan, a legrosszabb esetben pedig teljesen félrevezető.⁴⁷ A koncepciót azonban egyes körökben továbbra is úgy fogadják el, mintha kézzelfogható jelentősége lenne. Például 2017-ben a Nemzeti Hírszerzési Tanács úgy vélte, hogy "a geopolitikai verseny egyre erősödik, mivel Kína és Oroszország igyekszik nagyobb befolyást gyakorolni a szomszédos régióik felett, és elősegíteni egy olyan rendet, amelyben az USA befolyása nem dominál".⁴⁸

Nehéz azonban belátni, hogy az amerikai "befolyás" bárhol is "alkotna" mondható. Például 2017. december 21-én, amikor az Egyesült Államok Jeruzsálem státuszát igyekezett átterjeszteni, az ENSZ Közgyűlése szinte egyhangú szavazással, amelyben számos amerikai szövetséges is részt vett, elutasította az amerikai álláspontot. Ez a befolyás?⁴⁹ Valóban lenyűgöző, hogy a hegemon, felruházva azzal, amit Reich és Lebow találóan durván aránytalan katonai kapacitásnak nevez, 1945 óta ilyen siralmas katonai teljesítményt tudhat magáénak.⁵⁰ Az amerikai elsőbbség és hegemonia militarizált alkalmazása a világ rendezésére gyakran fiaskó volt.⁵¹

Ugyanez vonatkozik Kína erőfeszítéseire is. Ahogy Fingar megjegyzi, "a kínai katonai erő izmos fitogtatásának célja lehetett, hogy a szomszédos országokat eltántorítsa attól, hogy támogatást nyújtsanak a feltételezett amerikai katonai terveknek, de komolyan aláásta a többi ország megnyugtató tetteire tett erőfeszítéseket, hogy nincs okuk félni Kína "békés

felemelkedésétől".⁵² Westad rámutat, hogy az erőfeszítések "mind visszafelé sültek el: Kelet-Ázsia ma sokkal óvatosabb a kínai célokkal szemben, mint egy évtizeddel ezelőtt", és idézi a Pew Research Center felmérését, amely szerint a dél-koreaiak aránya, akik kedvezően ítélték meg Kína felemelkedését, a 2002-es 66 százalékról 2017-re 34 százalékra csökkent.⁵³

A kínai ideológia terjedése

H. R. McMaster, a Trump-kormányzat nemzetbiztonsági tanácsadója 2020-ban arra figyelmeztetett, hogy "Kína azért vált fenyegetéssé, mert vezetői a demokratikus kormányzás és a szabadpiaci gazdaság alternatívájaként egy zárt, tekintélyelvű modellt hirdetnek".⁵⁴ Az aggodalmak azonban, miszerint Kína valamiféle veszélyes alternatív ideológia terjesztésére törekszik, egyedülállóan helytelenek tűnnek. Nemcsak, hogy a tekintélyelvűség, a diktatúra és a kleptokrácia korántsem újdonság, de aligha mondható, hogy ideológiát alkotnak.⁵⁵ És amennyiben igen, az így "befolyásolt" országok többsége valószínűleg nem szorul sok útmutatásra: ők már urai a formának.⁵⁶ Ráadásul, ahogy Alistair Ian Johnston a Harvardon megjegyzi, nem is olyan egyértelmű, hogy Kína egyáltalán megpróbálja exportálni vagy népszerűsíteni a rendszerét: Latin-Amerikában például szorosabb ökonómikus és intézményi kapcsolatokat ápol a demokratikus Costa Ricával és Chilével, mint az autoriter Venezuelával és Kubával.⁵⁷

Valójában a kínaiak komparatív előnye talán kevésbé a saját imázsprojekciós erőfeszítéseiből ered, mint inkább az amerikai külpolitika és különösen a katonai politika elmúlt évtizedekben elkövetett, destrukturáló és megdőbentő

kudarcaiból, különösen a Közel-Keleten.⁵⁸ Kína némi hírnév-előnyre tehet szert abból is, hogy viszonylag sikeresen kezelte a COVID-19 járványt - bár elsősorban azoktól, akik figyelmen kívül hagyják a térségben működő, sokkal kevésbé autoriter rezsimek, például Szingapúr, Tajvan és Dél-Korea sikereit.

Verseny a globális közösségi javak felügyeletéért

Úgy tűnik, hogy Kína határozottabban ellenőrzi a Dél-kínai-tengeren található sziklahalmokat, amelyeket néha szigeteknek neveznek, és nagyobb jelenlétet biztosít a térségben. Ahogy Chas Freeman nagykövet rámutat, "Kína nem terjesztette ki tengeri területi igényeit, amelyek legalább a 20. század elejére nyúlnak vissza", de vitatja, hogy Malajzia, a Délkelet-ázsiai Köztársaság és a Délkelet-ázsiai Köztársaság elfoglalták e követelések egy részét.

Nem annyira egyértelmű, hogy Kína exportálni vagy népszerűsíteni próbálja a rendszerét.

'' **A nemzetközi kémkedés és lopás mindig is általános volt, és valószínűleg egyre kiterjedtebb é válik.**

Fülöp-szigeteken és Vietnamban, amely az 1970-es években kezdődött. Időközben "a Dél-kínai-tengeren lévő gyengécske birtokait mesterséges szigetek és létesítmények lenyűgöző sorává alakította át, ahonnan más igénylők nem remélhetik, hogy kiszoríthatják".⁵⁹

Kína aggodalmai kettősnek tűnnek. Először is, a tengeri útvonalak létfontosságúak az ország számára - az ezen a vízi úton keresztül folyó kereskedelem kétharmada Kínából származik vagy Kínába irányul. Így Kína valószínűleg aggódik amiatt, hogy számíthat-e az amerikai haditengerészet folyamatos jóindulatára, amely egyoldalúan úgy állította be magát, mint a "globális közkinccs" - az óceánokra vonatkozó divatos kifejezéssel élve - rendfenntartó szervét.⁶⁰ Végül is a városokban a rendfenntartó szervek nemcsak az utcákat tartják nyitva és a forgalmat, hanem időről időre szükségesnek tartják néhány útvonal lezárását is. Másodszor, ahogy Kína egyre virágzóbbá vált, a halak iránti hazai kereslet drámaian megnőtt, és ez a jelenség valószínűleg nem fog csökkenni az ország ~~val~~ fejlődésével. Következésképpen a szomszédos országokkal a halászterületekről folytatott viták megnövekedtek.⁶¹

E fejleményeket valamiféle globális fenyegetésnek tekinteni túlzás. Ha Kína azt képzei, hogy uralja ezt a víztömeget, akkor is élénk érdeke fűződik ahhoz, hogy a hajók szabadon közlekedhessenek rajta. Még ha Kína el is zárna az útvonalat, a hajók más útvonalakon is közlekedhetnének, csak viszonylag kisebb kellemetlenségekkel és költségekkel.⁶² Zakaria hasonlóságot állapít meg az 1823-as Monroe-doktrínával, amikor az Egyesült Államok, az akkoriban felemelkedő ország, "az egész nyugati féltekét tiltott területnek nyilvánította Európa nagyhatalmai számára".⁶³ Ráadásul a halászati viták mindig is léteztek, és inkább a bohózat, mint a kozmikus *sturm und drang* ihletője.

Kína elutasította az Állandó Választottbíróóság döntését, amely a dél-kínai-tengeri követeléseivel szemben

döntött. (Az Egyesült Államok még egyáltalán nem ratifikálta az ENSZ Tengerjogi Egyezményét). Fingar azonban megjegyzi, hogy ez "az egyetlen ilyen eset, amikor a joghatóságot nyíltan elutasították", miközben

arra utalva, hogy "Peking csendben eleget tesz a bíróság számos ítéletének".⁶⁴

Kémkedés és lopás

Vannak olyan panaszok is, amelyek szerint Kína elkövette azt, amit McMaster "gazdasági agresszióknak" nevez - nem mindig a nemzetközi kereskedelem szabályai szerint játszott, és gyakran tisztességtelen gyakorlatokat követett el, beleértve az államilag táplált zombi cégek által létrehozott áruk házálását és a szellemi tulajdon ellopását.⁶⁵ Az aggodalmak jogosak - és, ahogy Zakaria megjegyzi, hasonlóak azokhoz, amelyeket 1993 előtt Japánnal szemben fogalmaztak meg.⁶⁶ Vagy hozzátehetnénk, hogy hasonlóak azokhoz, amelyeket a 19. században terjeszkedő Egyesült Államokkal szemben hangoztattak,

amikor például az amerikai ügynökök rendszeresen elloptak technológiát az európai gyárakból. És ez akkoriban aligha volt újdonság: évszázadokkal korábban két nesztoriánus szerzetes selyemhernyót csempészett ki a Távol-Keletről, hogy segítsen a Bizánci Birodalomnak megtörni Kína selyemtermelésre vonatkozó monopóliumát.⁶⁷

A modern időkben az ipari kémkedés talán legkiterjedtebb alkalmazása Kelet-Németországban történt, amely a közeli nyugati szomszédjára összpontosított. Az erőfeszítések segítettek a két ország közötti gazdasági szakadék megszüntetésében, de a kutatás-fejlesztésbe (K+F) történő hosszú távú befektetéseket is megghiúsították. "Ez K+F a ko-cainon" - mondja egy diák a jelenségről - "Lehet, hogy egy kicsit szórakozhatsz vele, de hosszú távon nem tesz jót neked". Mondja egy másik: "Ez egy módja annak, hogy lépést tartunk", de "ez nem stratégia arra, hogy világszínvonalra váljunk".⁶⁸

A nemzetközi kémkedés és lopás mindig is standard volt, és a vonatkozó technológia fejlődésével valószínűleg egyre kiterjedtebbé válik. Vagyis, ahogy Hanania fogalmaz, "a Kína elleni vádirat nagy része olyan dolgokat tartalmaz, amelyeket minden ország csinál".⁶⁹ Ahogy Johnston rámutat, "az Egyesült Államok volt az egyetlen nagyhatalom, amely világos, normatív különbséget a kiberalapú politikai-katonai kémkedés legitimitása és a kiberalapú kereskedelmi kémkedés illegaritása között". Kína tehát "a kiberkereskedelmi kémkedés domináns viselkedési normáját" követi, és az Egyesült Államok a kiugró. Ő

azt is megjegyzi, hogy a Kínában működő amerikai vállalkozások sokkal kisebb problémának tartják a kényszerű technológiaátadást, mint például a kínai szabályozási rendszer átláthatatlanságát.⁷⁰

Tajvan kérdése

Aggodalomra ad okot Kína azon jól megszokott és gyakran hangoztatott vágya is, hogy Tajvant a saját területére vállalja (vagy újra beolvassa), amely kérdés az évek során váltakozó intenzitású volt.⁷¹ A világ vezetőinek ésszerűen szemmel kellene tartaniuk ezt, mert elképzelhető, hogy fegyveres konfliktushoz vezethet, amelyben az amerikai katonai erők fontosnak tűnhetnek. De az is elképzelhető, és sokkal valószínűbb, hogy az egész probléma fegyveres konfliktus nélkül is megoldódik.

A kínaiak gyakran hangsúlyozták, hogy a kérdéssel kapcsolatos álláspontjuk nagyon hosszú távú, hogy történelmi türelemmel rendelkeznek, és hogy megegyeztek Oroszországgal és más szomszédokkal, és lemondtak bizonyos területekről, amelyekre történelmi igényeik voltak. A Massachusetts Institute of Technology munkatársa, Taylor Fravel szerint Kína 1949 óta 23 egyedi területi vitát folytatott szomszédaival, és eddig hat kivételével mindet diplomáciai tárgyalások útján oldották meg, amelyek többsége kínai engedelményekkel járt.⁷²

Bár rövid távon aligha van kilátás, lehetségesnek tűnik, hogy végül valamilyen jogilag megalapozott, arculatmentő megállapodás születik Tajvannal.⁷³ A hidegháború utáni időszak nagy részében Tajvan nem mutatta a riadalom jeleit, és általában alulköltekezett a védelemre.⁷⁴ Ez megváltozhat Kína 2020-as hongkongi akciói nyomán. Kína elmúlt két évben Hongkongban tapasztalt zavargások okozta problémái azonban csökkenthetik a lelkesedést Peking ellenőrzésének kiterjesztése iránt egy másik, potenciálisan nyugtalan népség különösen egy sokkal távolabbi népeiségre. A tapasztalatok hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy Tajvanon a függetlenségre irányuló kifejezett felhívások elhalványuljanak.

A riogatók egyik legrosszabb forgatókönyve szerint Kína megszállja Tajvant (miután Kína kiépíti haditengerészetét). De valószínűtlen, hogy Kína egy ilyen gazdaságilag veszélyes támadást végrehajtana.

Ön tisztító cselekedet. Ráadásul Oroszország 2014-es, viszonylag jelentéktelen ukrajnai lépése gazdaságilag igen költségesnek bizonyult, és ennek a tapasztalatnak a tanulságai valószínűleg nem vesznek el a kínaiak számára.⁷⁵ Emellett Michael Beckley elemzése minden bizonnyal arra utalnak, hogy Tajvan rendelkezik a hagyományos katonai kapacitással ahhoz, hogy a leendő támadók elméjét koncentrálja. Évtizedeken át "pontosan erre az eshetőségre készült", fejlett korai előrejelző rendszerrel rendelkezik, képes tömeges erőket mozgósítani, hogy precíziós irányítású löszerekkel védjék ki az erődített állásokat, és rendelkezik utánpótlási raktárakkal, csapdákkal, mobil rakétakilövőök, tüzérség és aknavetőök széles választékával. Ezen kívül csak 14 olyan hely van, amely képes kételtű partraszállást támogatni, és ezeket - nem meglepő módon - a védők jól megerősítik.⁷⁶

Az Egyesült Államok nem feltétlenül képes elrettenteni vagy megállítani egy Tajvan elleni katonai támadást.⁷⁷ Abban a valószínűtlen esetben azonban, ha egy ilyen támadásra mégis sor kerülne, a legvalószínűbb amerikai válasz nem az lenne, hogy nagy háborút indítana a kérdés miatt, hanem az, hogy gazdasági és katonai (beleértve a haditengerészeti) zaklatási kampányt folytatna, és támogatná a helyi - vagy partizán - ellenállást, ahogyan azt Afganisztánban

tette a szovjet inváziót követően 1979-ben.⁷⁸

KÍNA HANYATLÁSA: PROBLÉMÁK ÉS KILÁTÁSOK

A Kína felemelkedésének biztonsági következményeivel kapcsolatos aggodalmak nem különösebben indokoltak. Ráadásul Kína számos problémával néz szembe. Ahogy Freeman fogalmaz: "Kínának tele van a keze". A problémák között: "Környezeti pusztulás, lassuló növekedés, gyorsan öregedő népesség és csökkenő munkaerő, óriási mértékű ipari túltermelés, növekvő helyi adósság, még mindig nem megfelelő szociális biztonsági hálózat és egyre elnyomóbb politikai rendszer". Befejezetlen polgári háború Tajvannal, és kényelmetlen viszony ötvenöt etnikai kisebbségi csoporttal - a lakosság 8,5 százalékával -, amelyek közül legalább kettő majdnem lázadásban van."⁷⁹

**Az Egyesült
Államok
nem biztos, hogy képes
elrettenteni egy
Tajvan elleni katonai
támadást.**

!!

!!
**Kína
 belpolitikai
 problémái
 hosszú időre
 lekötik a
 vezetők
 figyelmét.**
 !!

Bár Kína végül talán képes lesz kezelni ezeket és más problémákat, ezek még sokáig foglalkoztatni fogják vezetőit. Összességében pedig azt sugallhatják, hogy a folyamatos felemelkedés helyett süllyedés vagy legalábbis elhúzódó stagnálás következhet be.

A környezet

Ahogy Thomas Fingar és Jean Oi rámutat, Kína azon döntése, hogy "a növekedés és a munkahelyteremtés nagyobb prioritást élvez, mint a környezetvédelem, rendkívül negatív és egyre inkább nehezményezett hatással volt az egészségre és az életminőségre".⁸⁰ A jelenlegi eredmény: a légszennyezés évente több mint másfél millió kínai halálát okozza.⁸¹ Barry Naughton, a San Diegó-i Kaliforniai Egyetem munkatársa rámutat, hogy bár Kína a világ népességének 19 százalékát adja, az egészségügyi költségek 30 százalékát viseli, és ez a népesség öregedésével tovább nőhet.⁸²

Korrupció

Problémát jelent az endemikus korrupció is, amelyet a hivatalnokok, üzletemberek és gengszterek összejátszó ökológiai fosztogatásai és kiváltságkeresése jellemez. A kínai vasútügyi miniszterről például kiderült, hogy csak készpénzben több mint százmillió dollárt halmozott fel, 350 lakást szerzett, és 18 szeretőt tartott fenn.⁸³ A bíróságok is korruptak. A kenőpénzek befolyásolják az ítéleteket, míg a zsarolás, a túlzott díjak és a bizalmas információk kiszivárogtatása gyakori. Ráadásul az igazságszolgáltatás nem független a kommunista párttól: a bíróságok és az ügyészek a kommunista pártnak tartoznak, és a párt ellenőrzi a bírói testületeket, kinevezéseket és előléptetéseket.⁸⁴

A 2013-ban elnökké választott Hszi Csin-ping alatt, aki talán egész életében ~~hatalom~~marad, Kína fokozta a monumentális korrupciós probléma elleni támadását, és nemcsak az alul lévők, hanem a felül lévők ellen is fellép. A korrupcióellenes kampány,

amely több százezer pártkader ellen emelt vádat, túlságosan ~~is~~ kiterjedt ahhoz, hogy csupán a frakciók ellenzékének felszámolására irányuló erőfeszítés legyen.⁸⁵ Ahogy azonban a Claremont College munkatársa, Minxin Pei megjegyzi, a korrupcióellenes kampány néha

a Xi elnökkel szembeni hűtlenséggel gyanúsított pártfunkcionáriusok megtisztítására használták.⁸⁶ Például egy férfit, akit Elizabeth Economy, a Council on Foreign Relations munkatársa "feltörekvő politikai csillagnak" tart, 2017-ben először korrupció, majd "a párt- és államhatalom bitorlására" irányuló összeesküvés miatt tisztogattak meg, és életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.⁸⁷ A korrupciós tisztviselőknek bizonyos mértékig kevéssé van ösztönzésük arra, hogy javítsanak a helyzetükön, mivel nem biztos, hogy a korrupció miatt tartóztatják le őket. Új szabályokat (nem új ösztönző struktúrákat) vezettek be, de - jegyzi meg Melanie Manion, a Duke Egyetem munkatársa - "ezeknek lehet némi közkapcsolati

vonzereje, de a tisztviselők kétségtelenül találnak majd olyan "kibúvókat", amelyek, ha lelepleződnek, táplálják a közvélemény cinizmusát".⁸⁸

Andrew Wedeman, a téma egyik kiemelkedő kutatója, aki a Georgia Állami Egyetem Kína Tanulmányok Programjának vezetője, azt javasolja, hogy összességében "a korrupció megoldhatatlan probléma" lehet mindaddig, amíg "az emberek kísértésnek vannak kitéve, és a feltételek és ösztönzők lehetővé és jövedelmezővé teszik a szabályok figyelmen kívül hagyását, a projektek felgyorsítása érdekében kenőpénzek elfogadását, vagy más módon, nem engedélyezett eszközökkel elfogadható célok elérését". Ráadásul "a rendszerbe vetett közbizalom és a párturalom legitimitásának erodálására is alkalmas", miközben "rontja Kína külföldi imázsát, és néha torzítja és akadályozza a kritikus kihívásoknak való megfelelésre irányuló erőfeszítéseket". A témáról szóló esszéjének provokatív címe: "Antikorrupció örökre?".⁸⁹

Minxin Pei közgazdász a kínai cimbora kapitalizmusról szóló tanulmányában azt állítja, hogy ez a folyamat nemcsak "értékes erőforrásokat pazarol el, amelyeket produktívabban is be lehetett volna fektetni", hanem energiákat és tehetségeket is olyan szektorokba irányít, "amelyek nem valószínű, hogy a kínai gazdaság fejlesztéséhez szükséges növekedési motorok lesznek". Az eredmény szerinte valószínűleg "hosszú távú gazdasági stagnálás" lesz.⁹⁰

Az Övezet és Út kezdeményezés

Mindennek tetejébe még Kína (illetve Xi Jinping elnök) kidolgozottságával is baj van,

sőt, grandiózus, az Övezet és Út Kezdeményezés (BRI) - egy olyan projekt, amelynek költségvetése - jegyzi meg Zakaria - mintegy 1,5 billió dollár, ami körülbelül megegyezik az Egyesült Államok F-35 vadászpilóta-programjának költségvetésével.⁹¹ Kínai tudósok és üzleti vezetők már a kezdetektől fogva megkérdőjelezték számos beruházás gazdasági indokoltságát.⁹² Valójában, jegyzi meg Naughton, az ötlet részben gazdaságilag elhibázott volt:

A tengeri közlekedés már most is sokkal olcsóbb, mint a szárazföldi, és Ázsia gazdasági központjai (beleértve Kínát is) mind a tengerparton vannak. A BRI szárazföldi ~~is~~ drága szárazföldi összeköttetéseket teremt a viszonylag kis közeli gazdaságokhoz, amelyek már rendelkeznek alternatív közlekedési kapcsolatokkal. Míg az ilyen beruházások esetről-esetre szerény mértékben hozzájárulnak a szomszédos gazdasághoz, összességében nem valószínű, hogy a kínai gazdaság számára nagymértékben megtérülnek.⁹³

Történetesen a BRI egyre inkább annak jeleit mutatja, hogy nem csupán túlzásba vitték a beavatkozást, hanem - Tanner Green elemző szavaival élve - "stratégiai diszfunkció" is. A projektre fordított több százmilliárdos kiadások eddig sem a befektetők (köztük az állami bankok), sem Kína számára nem hoztak politikai hasznot. A projekt "csak azért tart fenn, mert egy visszhangkamrában élő tekintélyelvű vezető kedvenc agyszüleménye" - más kínaiak számára a BRI támadása "magának a pártnak a legitimitását támadja".⁹⁴ 2019-re Kína BRI-hitelezése a 2016-os 75 milliárd dolláros csúcstről (amikor Xi a BRI-t "az évszázad projektjeként" reklámozta) 4 milliárd dollárra esett vissza. És 2020 végére a jelentések megjegyezték, hogy a pénzt "az önhittség, az ambíció és a naivitás kombinációjával" osztották szét, és olyan

leírásokat használtak, mint "kibogozhatatlan", "szikláról leesett" és "rosszul átgondolt", miközben megjegyezték, hogy Kína most "adósságmegújításba keveredett egy sor országgal".⁹⁵

Fingar és Oi megjegyzik, hogy "Kína többé-kevésbé minden országgal való kapcsolata

ma sokkal feszültebb, mint azelőtt volt, hogy Xi elindította a BRI-t, és Kína elkezdte gazdasági és katonai izmait olyan módon megmozgatni, amit a szomszédok aggasztónak találtak."⁹⁶ Elizabeth Economy arra is rámutat, hogy volt egy visszahatás, és hogy "a kínai korrupcióról és az infrastrukturális projektekkal kapcsolatos botrányokról szóló történetek hozzájárulnak a növekvő Sinophobia növekedéséhez".⁹⁷ McMaster elismeri, hogy "Kína viselkedése ellenállást vált ki az olyan országok körében, amelyek nem akarnak vazallusállamok lenni".⁹⁸ David Shambaugh, a George Washington Egyetem Kínaszakértője is egyetért ezzel: "Ha Peking a császári "hódoltsági rendszer" huszonegyedik századi változatát próbálja újratereíteni, akkor ez elkerülhetetlenül kudarcot fog vallani, mivel más szuverén ázsiai nemzetek nem kívánnak újra ilyen patrónus-kliens viszonyba kerülni Kínával".⁹⁹

Ho-fung Hung, a John Hopkins Egyetem munkatársa hasonlóképpen rámutat, hogy bár "Kína gazdasági befolyása a globális dél számos országában nőtt", ez a növekedés "számos kihívást jelentett Kínának, beleértve a hitelkésedelmeket és a tengerentúli személyzetet és tulajdont érintő növekvő biztonsági kockázatokat. Amint azt mások is megtanulták, vannak

nincs könnyű megoldás ezekre a kihívásokra, és kevés okunk van azt feltételezni, hogy Kína sikerrel jár majd ott, ahol mások megbotlottak." Michael Beckley becslése szerint a program "végsőleg tovább fogja súlyosbítani Kína problémáit", mivel "több száz, pénzügyileg kétes projektet finanszíroz instabil országokban, amelyek több mint felének a hitelminősítése nem éri el a befektetési fokozatot". Végezetül Hung: "Kína még mindig messze van attól, hogy hegemon hatalom legyen, még Ázsiában is".¹⁰⁰

Nyugodt populációk

Kína hatalmas erőfeszítései a muszlim identitás és az esetleges elszakadás kezelésére a Hszincsiang-Ujgur Autonóm Terület néven ismert hatalmas nyugati tartományában különösen brutálisak voltak, és potenciálisan kontraproduktívak a mély és tartós ellenérzések miatt, amelyeket kiválthatnak.

A tartomány problémáival kapcsolatos kínai aggodalmak már évtizedek óta nyilvánvalóak.¹⁰¹ A tisztviselők azonban különösen

**Az Övezet és Út
kezdemenyezés egyre
inkább
átútkapás jeleit
mutatja.**

'' **Kína hatalmas erőfeszítései az ujgurok elnyomására különösen brutálisak voltak.**''

a lázadó ujgurok terrorizmusa miatt, amely 2008 és 2014 között több tucat ember életét követelte. Hszincsiang fővárosában, Urumcsiban 2009-ben napokig tartó összecsapások zajlottak a lázadók, az ellenlázadók és a rendőrség között, amelyek során 200 ember vesztette életét. Ennek megfelelően Kína a terrorizmus, a szeparatizmus és a szélsőséges "három gonosz erő" elleni folyamatos kampányának részeként kemény fellépést indított a helyi ujgurok - muszlimok - ellen, akiknek száma mintegy 10 vagy 20 millió, és akik Hszincsiang lakosságának mintegy felét teszik ki. A hatóságok 2015 végére úgy vélték, hogy a terrorista helyzetet ellenőrzés alatt tartják, és a technológiai és emberi felügyelet révén a kényszerítő kapacitás kiépítésére összpontosítottak. Bár ekkoriban voltak bizonyos fogva tartási és átnevelési erőfeszítések, ezek célzott, szelektív és rövid ideig tartottak.¹⁰²

A következő évtől kezdve azonban változott a politika, és úgy tűnik, hogy ezt az ujgurok és a délkelet-ázsiai és közkeleti iszlám ~~közi szervek~~ között kialakuló kapcsolatoktól való félelem motiválta.¹⁰³ E szervezetek között volt egy radikális iszlamista csoport, a Turkisztáni Iszlám Párt, amelynek vezetője 2016-ban azt mondta: "Az iszlám katonáinak hajlandónak kell lenniük visszatérni Kínába, hogy felszabadítsák Hszincsiang nyugati tartományát a kommunista megszállók alól". Az Iszlám Állam, vagyis az ISIS pedig, amely 2014-ben robbant be a színre Irakban és Szíriában, és amelynek néhány ujjur harcosa is van, beemelte Hszincsiangot transznacionális dzsihadista ideológiájába. Vezetője 2014 júliusában egy nagyszabású beszédében Kínát az első helyre sorolta azon helyek listáján, "ahol a muszlimok jogait erőszakkal elragadják". Kína tehát a Hszincsiangban rejlő fenyegetést valamiféle egzisztenciális fenyegetésnek tekintette, és azt vizionálta, hogy a hatalmas tartomány "Kína Líbiájává" vagy "Kína Szíriájává" válhat. Hszincsiang lakosságának akár egyharmadát is szélsőséges befolyással szemben sebezhetőnek tartották.¹⁰⁴

E fenyegetés elhárítására a kínaiak a diaszpóra-hálózatok ~~it~~ tették célba, hogy elvágják azt az utat, amelyen keresztül a terroristák fenyegetések újra bejuthatnak Kínába, és számos, átnevelésre szolgáló fogolytáborokat hoztak létre Hszincsiangban, hogy beoltják a lakosságot a "fertőzéstől".¹⁰⁵

Hasonló gondolkodás állt egy kiterjedt projekt mögött, amelynek célja, hogy kiválasztott kínai népcsoportokat - talán több mint egymilliót - importáljanak, hogy az ujgur családokban éljenek. Volt egy olyan program is, amely lehetővé tette, illetve kényszerítette az ujugrokat, hogy megtanulják a kínaiak által preferált szakmákat. Ezeket a bizarr, gigantikus gyakorlatokat néha orvosi nyelven úgy indokolták, mint "átnevelő kórházat", amely "kitisztítja a vírust az agyukból és helyreállítja a normális elméjüket", vagy "politikailag képzett embereket csinál belőlük".¹⁰⁶ Az információk korlátozottak, de úgy tűnik, hogy a fogvatartottak végtelen órákat töltenek azzal, hogy hazafias kínai dalokat énekelnek, Hszi Csin-ping elnökről szóló tévéműsorokat néznek, és

memorizálnak részleteket a róla szóló könyvekből. Időről időre tesztelik, hogy mennyire haladnak a memorizálásban, és akiknek nem sikerül, azokat a kudarc mértékétől függően különböző szintű büntetéseknek vetik alá, beleértve az ételmegvonást és a verést is.¹⁰⁷

Az erőfeszítés kontraproduktívnak bizonyulhat.¹⁰⁸ A kínaiak valahogy úgy gondolták, hogy talán egymillió potenciális szeparatista muszlimot koncentrálhatnak "átnevelő" táborokban, hagyva, hogy a kötelező ülések között, amelyeken azt mondják nekik, hogy milyen csodálatosak a kínaiak, összekovácsolódjanak és esetleg összeesküvést szőjenek. Lehet, hogy sikerrel terrorizálták az ujgur lakosságot a hatékony és drákói rendfenntartással, de az is lehet, hogy erős és tartós ellenérzéseket és idegenkedést szültek.¹⁰⁹

Az iszlamista szélsőségesek, és különösen az ISIS által jelentett fenyegetés csökkent, még akkor is, amikor a több száz hszincsiangi koncentrációs tábor embertelenségének külső kritikája erősödött. Eközben a fogolytáborok drága és látható archipelagójának fenntartása iránti lelkesedés Kínában úgy tűnik, hogy alábbhagyott, és a rezsím azt állítja, hogy 2019 végén bezárja a táborokat és szabadon engedi a fogvatartottakat.¹¹⁰ Ahogy az egyik tábor igazgatója fogalmazott: "Minden diák végzett. Most már mindannyian végeztek. A mi munkánk itt befejeződött. Mindannyian deradikalizálódtak.

és befejezték tanulmányaikat. Ezen a területen senki sem szorul továbbképzésre."¹¹¹ Van azonban némi bizonyíték arra, hogy ez

nem igaz, és hogy a táborokat kibővítették.¹¹² A kínaiak azt állítják, hogy a régió és az ország 2014 óta mentes a terrorizmustól. Eközben a megfigyelés és a népességszabályozás más, kevésbé nyilvánvaló és valószínűleg kevésbé költséges módszereit fenntartották és továbbfejlesztették.

Nagyon valószínűnek tűnik, hogy a kínai tisztviselők túlreagálták a terrorista fenyegetést.¹¹³ Az ISIS felemelkedése és nemzetközi ambíciói miatti riadalom azonban világméretű volt. Az ISIS-jelenség például átjárta az amerikai közvéleményt: egy 2016 tavaszán végzett felmérés a válaszadók 83 százalékát, akik azt mondták, hogy szorosan követik az ISIS-szel kapcsolatos híreket, arról kérdezte, hogy a csoport "komoly fenyegetést jelent-e az USA létezésére vagy túlélésére". A válaszadók 77 százaléka egyetértett ezzel, több mint kétharmaduk határozottan.¹¹⁴ Bár ezt semmiképpen sem szabad úgy értelmezni, hogy az emberi jogok hszincsiangi megsértését mentegessük, egy nem túl kellemes összehasonlítást lehet tenni. A 9/11-es terrortámadások, bár drámaiak és szörnyűek voltak, közel sem jelentettek olyan egzisztenciális fenyegetést az Egyesült Államokra nézve, mint a legnagyobb tartomány esetleges erőszakos elszakadása Kínára nézve. Az Egyesült Államok mégis masszívan túlreagálta a helyzetet.¹¹⁵ Méghozzá úgy, hogy olyan külföldi háborúkat indított, amelyek százezrek halálát okozták.

Kínának máshol is gondjai vannak a nyugtalan népességgel. Tibetben 2008-ban mintegy 200-an vesztették életüket az erőszakos tüntetésekből és zavargásokban, amelyek az egy évvel későbbi urumcsihoz hasonlóan kínai tulajdonban lévő üzleteket is megkátyúztak. Ezt követően 140 önégetéses tiltakoztak a kínai uralom ellen.¹¹⁶

A rendfenntartás költségei jelentősek voltak. Még a hszincsiangi önképzőközpontok szigetvilágának 2016-os intézménye előtt Kína teljes éves belbiztonsági kiadása a becslések szerint meghaladta a külső védelemre fordított

összeget - amerikai dollárban kifejezve több mint 100 milliárd dollárt -, és ez volt a legnagyobb összeg a világ bármely országa számára. Ugyanakkor a Pekingből érkező pénzügyi transferek a költségvetés 63 százalékát finanszírozták Hszincsiangban és 90 százalékát Tibetben.¹¹⁷

A közelmúltban, és ami a legfontosabb, 2019-ben tömeges tiltakozások voltak Hongkongban egy új, Kína által bevezetett biztonsági törvény ellen, amely a hongkongi lakosokat potenciálisan a kommunista párt által uralt korrupt kínai bíróságok kegyelme bízna. Az új törvényt visszavonták, de a tüntetők eskalálták követeléseiket, és néhányan közülük erőszakot és fizikai károkat követtek el, többek között kifosztották a hongkongi törvényhozó tanács épületét, és egy időre megzavarták a repülőtér működését.

2020-ban Kína lényegében felmondta azt az 1997-es nemzetközi megállapodást, amellyel a britek átadták Kínának birodalmi tulajdonjogukat, azzal az ígérettel, hogy az "egy ország, két rendszer" feltételét 50 évig fenntartják. Az ellenzék mostanra legyőzték, ami jelentős helyi és nemzetközi ellenérzésekkel járt. A folyamat során a Kommunista Párt egy átfogó nemzetbiztonsági törvényt vezetett be. Ez négy fő bűncselekményt tilt - a szeparatizmust, a felforgatást, a terrorizmust és a külfölddel való összejártszást. Bárki, aki a hatóságok szerint ezek bármelyikét támogatja vagy követi el, letartóztatható, ami azt jelenti, hogy - ahogy az ország többi részén a nemzetbiztonsági gyanúsítottak esetében ez a norma - akár hat hónapra is bezárják, kínzásnak és vallomáskényszerítésnek vetik

alá, miközben megtagadják tőle, hogy ügyvédhez, családhoz vagy barátokhoz forduljon. E meglehetősen homályos bűncselekmények miatt a sikeres vádemelésért legfeljebb életfogytiglani börtönbüntetés szabható ki. Peking többször is a külföldieket, különösen az Egyesült Államokat okolja a zavargásokért, akik szerinte a káosz elszívására és a kommunista párt megdöntésére szövetkeznek.¹¹⁸

Külföldi cégek elidegenítése

Fingar és Oi rámutat egy másik fejleményre, amely "rosszat ígér Kína jövőjére nézve": elidegenítette a külföldi cégeket. Ezt azzal érte el, hogy ellopta a szellemi tulajdont, a Kínában való működés feltételeként technológiaátadást követelt, és "általában véve nem tartotta be a szerződéseket és a kereskedelmi kötelezettségvállalásokat". Ennek eredményeképpen - jegyzi meg - a külföldi vállalatok ahelyett, hogy Kínában építenének létesítményeket, egyre inkább

**Kínának Tibetben és
Hongkongban is
gondjai vannak a
nyugtalan lakossággal.**

!!
**Gazdasági
 szempontb
 ól Kína
 nagyjából
 mindent
 rosszul
 csinál.**
 !!

más országok kerestek jobb lehetőségeket.¹¹⁹ Doug Bandow megjegyzi: "Még az amerikai vállalatok is, amelyek sokáig a kínai-amerikai kapcsolatok legerősebb támogatói voltak, egyre frusztráltabbak, mivel a kínai piacot szinte menthetetlenül elfogultnak tekintik a külföldi cégekkel szemben."¹²⁰ Eközben Kína tekintélyelvű lecsapása Hongkongban, egy olyan régióban, amely egykor vonzó nyitottsággal és nem korrupt bírósági rendszerrel rendelkezett, aligha fogja ösztönözni a nemzetközi bizalmat és befektetéseket.¹²¹ A Transparency International rendszeresen rangsorolja az országokat az érzékelt korrupció alapján. A 2019-ben 179 országra vonatkozó, a legkevesebbtől a legtöbbig terjedő rangsora szerint az úgynevezett "kínai entitások" esetében Szingapúr a 4., Hongkong a 16., Tajvan a 28., Kína pedig a 80. helyen áll. (Az Egyesült Államok, összehasonlításképpen, a 23. helyen áll.) A hongkongi rangsor valószínűleg változni fog. És ennek jelentős gazdasági következményei lehetnek. Ahogy egy üzleti vezető fogalmazott: "Az üzleti vállalkozások elkerülhetetlenül megváltoztatják a Hongkongról mint Kína kapujáról alkotott képüket, amelyet a jogállamiságvéd. olyan vállalatok, amelyek azt mondják, hogy "egyszerűen csak közvetlenül belépünk Kínába", Nincs olyan, hogy Hongkongon keresztül megyek", vagy egyszerűen csak teljesen kivonulnak Kínából".¹²²

Az új nemzetbiztonsági törvény valószínűleg nem fogja elbűvölni a külföldieket - beleértve a hatalmas kínai diaszpórában élőket is -, mivel Kína bárkire alkalmazza, aki bárhol él a Földön. Így úgy tűnik, hogy azok a külföldiek, akik például Hongkong függetlenségére szólítanak fel, vagy Kína elleni szankciókat szorgalmaznak, letartóztathatók és életfogytiglani börtönbüntetéssel sújthatók, ha a kínai kormány a kezükbe kapja őket.¹²³

Növekvő illiberalizmus

Zhao Ziyang, akit 1989-ben leváltottak a Kommunista Párt főtitkáráként, és élete

hátralévő részére házi őrizetbe helyezték, mert ellenezte, hogy a demokrácia- és korrupcióellenes tüntetők erőszakkal vessenek véget a Tiananmen tér elfoglalásának, arra a következtetésre jutott, hogy "a legnagyobb problémánk az, hogy minden az államé". És azzal érvelt, hogy "ha egy ország modernizálni akar, akkor nem szabad

nemcsak piacgazdaságot kell bevezetnie, hanem a parlamentáris demokráciát is el kell fogadnia politikai rendszerként. Ellenkező esetben ez a nemzet nem lesz képes egészséges és modern piacgazdaságra, és nem lehet modern, jogállami társadalom sem". E cél eléréséhez - javasolta - "két áttörésre" van szükség. Először is, az uralkodó kommunista pártnak lehetővé kell tennie a konkurens pártok megjelenését és a sajtószabadságot. Másodsor pedig a pártnak "demokratikus eszközökkel kell megreformálni a magát", lehetővé téve "a legitim véleménykülönbségek létezését", miközben megreformálja a jogrendszert és létrehozza "a

független igazságszolgáltatást".¹²⁴

Finoman szólva, Kína nem ebbe az irányba halad. Kína saját tervei hangsúlyozták, hogy fel kell gyorsítani a fogyasztásvezérelt keresletre való átállást, át kell alakítani vagy be kell zárni a nem hatékony állami tulajdonú vállalatokat (amelyek a gazdaság egyharmadát teszik ki), elő kell mozdítani az innovációt és a vállalkozói szellemet, és el kell kerülni a fenntarthatatlan adósságszinteket.¹²⁵ Gazdasági szempontból azonban Kína Xi vezetése alatt nagyjából mindent rosszul csinál. Naughton megjegyzi, hogy bár "Kína technológiai potenciálja óriási", az "általános fejlődési siker eléréséhez a politikai döntéshozóknak vissza kell lépniük, és nyitottabb és piaci alapú megközelítést kell alkalmazniuk", ami - mint rámutat - "jelenleg nem tapasztalható".¹²⁶

Például, bár az állami tulajdonú vállalatok (SOE-k) kedvezményes kamatlábakat kapnak hitelfelvételkor, alacsonyabb adókulcsokat élveznek, és kiváltságos hozzáféréssel rendelkeznek az erőforrásokhoz, beleértve a földet is, mégis hírhedt arról, hogy a magánvállalatokhoz képest alulteljesítenek. Egy példa erre: az egy főre jutó alumíniumtermelékenységük egyhetede a magán versenytársakénak.¹²⁷ Az elmúlt évtizedekben történtek erőfeszítések az állami vállalatok reformjára, de ahogy Fingar és Oi rámutat, ezek "hiányosak voltak és ma is azok".¹²⁸ Valójában az állami vállalatok jelentősége felértékelődött.¹²⁹ Naughton megjegyzi: "Az állami tulajdonú és a nem állami tulajdonú vállalatok közötti nagy nyereségességi különbség, amely a 2000-es évek közepére szinte eltűnt, mostanra

úgy tűnik, megrögzött." És, folytatja, bár az állami vállalatok állami tulajdonú bankoktól kapják a tőkéjüket, ezek a bankok "nem rendelkeznek sem képességgel, sem egyértelmű felhatalmazással a vállalatok teljesítményének agresszív ellenőrzésére".¹³⁰

Létezik egy figyelemre méltó rendszer is, amelyet államilag előnyben részesített vállalkozásoknak nevezhetnénk. Ebben a párt és a kormány a kockázati tőkés szerepét játssza, és közvetlen befektetésekkel, adókedvezményekkel, különleges finanszírozással és bőséges banki hitelekkel támogatja az általa ígéretesnek tartott vállalkozásokat. Néhány ilyen vállalkozás sikeres volt, de sokan közülük nem teljesítettek. A probléma az, hogy a gyenge teljesítményű kudarcok előnyei - a közönséges kockázati tőkékkel ellentétben - nem zárják ki őket, ha nem bizonyulnak megfelelőnek. Ehelyett inkább szabályozási türelemmel és ad hoc mentőcsomagokkal támogatják őket ahelyett, hogy hagynák, hogy megérdemelt csődbe menjenek. Így életben tartják őket - az élőholtak vállalati fajtát, vagy amit Naughton és mások "zombie cégeknek" neveznek, és ezt a kifejezést az állami vállalatokra is alkalmazzák. Az egész folyamatot pedig korrupció - vagy ahogy Naughton fogalmaz, "szívélyes kapcsolatok" - szövi át. Összességében - vonja le a következtetést Naughton - "Kína végül is dollárbilliókat költ el úgy, hogy a beruházás értékét alig vizsgálják komolyan".¹³¹

Ennek a rendszernek az elsődleges eredménye az adósság növekedése és a túltermelés szinte komikus járványszerűsége. Valójában, jegyzi meg Beckley, Kína adóssága a legnagyobb, amit valaha is feljegyeztek egy fejlődő ország esetében, és az elmúlt évtizedben megnégyszereződött.¹³² Eközben a zombi cégek, beleértve az állami vállalatokat is, folytatják az anyaggyártást - beleértve a hatalmas hajókat is - még akkor is, amikor a piaci kereslet csökken, és a csőd egész koncepciója elképzelhetetlennek tűnik. Egy közgazdász megjegyzi: "A túlkapacitással rendelkező iparágakban működő magánvállalkozások számára több évnnyi veszteség után nincs mód a folytatásra. A

tulajdonos bezárja vagy eladja őket, de az állami vállalatoknál továbbra is kaphatnak bankhitelt vagy állami támogatást". 1997 és 2005 között elrettentő erőfeszítések történtek ennek megváltoztatására, de a 2008-ban kezdődött globális pénzügyi válság ezt az erőfeszítést visszafordította. Xi alatt pedig a hangsúly az uralkodó hatalom megerősítésére helyeződött.

a párt állami vagyontárgyak feletti uralmát, miközben igyekszik azokat versenyképesebbé tenni.¹³³

Ráadásul a piacokat és a magánvállalkozókat kiszámíthatatlannak tartják, és nem lehet bennük teljes mértékben megbízni, ezért Xi arra törekedett, hogy Kína hatalmas magánszektorát a magánvállalatok igazgatótanácsaiba beültetett figyelmes (és potenciálisan kenőpénzeket elfogadó) kommunista párti tisztviselőkkel sarkallja. Ott "tanulmányozzák a kormány politikájának szellemét", hogy a kommunista párt épületét (amelyet "jónak tartanak a társadalom fejlődéséhez") beépítsék a vállalatok kádjába. Legalábbis részben ennek eredményeként a magáncégek által generált gyártási és infrastrukturális beruházások összege, amelyek egykor a gazdasági növekedés alapvető motorját jelentették Kínában, 2015-ben tetőzött, és azóta csökken. Nem mellékesen, a gazdasági növekedés egy egységnyi növekedéséhez szükséges tőke 2012 óta megduplázódott. Eközben a piaci reformereket félreállították az útból.¹³⁴

Gabriel Wildau, a *Financial Times* munkatársa szerint e fejlemények középpontjában az instabilitástól való félelem állt, az az aggodalom, hogy "a tömeges elbocsátások ... társadalmi zavargásokhoz vezethetnek".¹³⁵ Nicholas Lardy, a kínai gazdaság szakértője határozottan egyetért ezzel, és részletezi:

Hszi 18-tól tart, hogy "a reformok társadalmi zavargásokat, munkanélküliséget, pénzügyi instabilitást és a kulcsfontosságú érdekcsoportok - különösen a helyi párt- és kormánytisztviselők, valamint a kínai állami vállalatok felsővezetői - támogatásának elvesztését idézhetik elő". Lardy úgy véli, hogy a társadalmi zavargásokkal kapcsolatos aggodalmak kissé ~~újak~~ és rámutat arra, hogy az 1990-es évek reformjai 37 millió munkahely megszűnését okozták, de nem vezettek tömeges munkásfelkeléshez.¹³⁶

Ráadásul, miközben liberalizálnia kellene gazdaságát, Hszi Csin-ping Kínája egyre inkább ideológiai konformitást követel és korlátozza a szólásszabadságot. Összességében a hatalmas orwelli vállalkozás talán "a valaha végrehajtott legkiterjedtebb erőfeszítés az emberi véleménynyilvánítás szelektív cenzúrázására", ahogy Gary King és harvardi kollégái fogalmaztak.¹³⁷ Természetesen a szisztematikus erőfeszítések, amelyek célja például a hiteltörténet beszerzése a hitelnyújtás előtt, általánosak.

**Hszi Csin-ping Kínája
egyre inkább
megköveteli az
ideológiai
konformitást és
korlátozza a
szólásszabadságot.
Hatalmas orwelli
vállalkozása lehet
"az emberi
véleménynyilvánítás
szelektív
cenzúrázására tett
eddig legkiterjedtebb
erőfeszítés".**

! Kína munkaerő-állománya a népesség előregedésével csökkenni fog.

még akkor is, ha a megfigyelési technológia mindenütt fejlődik - mint például Londonban, ahol a térfelügyelő kamerák számtalan helyen vannak. A probléma a nemzetbiztonsági törvénnyel van, amely lehetővé teszi a szólás kriminalizálását: egy ügyvéd, aki a kínai COVID-19 járvány kitörésének kezdetén dokumentálta és nyilvánosságra hozta a wuhani lakosok helyzetét, négyéves börtönbüntetést kapott "veszekedés és bajkeverés" miatt, amit Kína bizarr módon bűncselekménynek tekint.¹³⁸

Ennek a fejleménynek nemcsak politikai, hanem gazdasági következményei is vannak.¹³⁹ Elizabeth Economy megjegyzi, hogy Xi megfordította a Kína és a külvilág közötti nagyobb információáramlás trendjét, és igyekezett korlátozni a professzorok lehetőségét arra, hogy nyugati társadalomtudományi tankönyveket használjanak, vagy hogy a nyugati kormányzati és ökonómiai elképzeléseket megvitassák az osztálytermekben. És, hangsúlyozza:

Azáltal, hogy az állam szerepét felerősítette és a piac szerepét csökkentette a politikai és gazdasági rendszerben, valamint igyekezett korlátozni a külföldi eszmék és a gazdasági vélemény befolyását, a vezetés megfosztotta magát a piac, a civil társadalom és a nemzetek közötti szereplők fontos visszacsatolási mechanizmusaitól.¹⁴⁰

Ennek a folyamatnak a részeként, amelyet James Fallows újságíró "önmaga befalazásának" nevez, az ország hatalmas, mintegy kétmillió embert foglalkoztató programot tart fenn a világháló cenzúrázására.¹⁴¹ A Stanfordon dolgozó Xueguang Zhou szerint azonban ez az erőfeszítés hiábavalónak bizonyulhat: "A kormányzati hatóságok kiterjedt manipulációja ellenére a közösségi média elosztóhálózata rugalmas és képes ellenállni a manipulációnak". Az internet előtt "a tekintélyelvű államok az összes információforrás teljes ellenőrzésére törekedhettek", de "ennek a

célnak az elérésének a valószínűsége ma már sokkal kisebb és csökkenő".¹⁴²

A reform nehézségei, a stagnálás és a hanyatlás kilátásai

Különösen Xi alatt Kína erősen előnyben részesítette az irányítás fenntartását a

elavult és
 kleptokratikus
 kommunista
 pártot a
 gazdasági
 növekedés
 helyett. Ahogy a
 Torontói Egyetem
 munkatársa, Jon
 Lindsay
 megjegyzi, "a
 gazdasági
 nyitottság
 elősegíti a
 növekedést, de
 Kína a politikai
 nyitottságot a
 legitimitását
 fenyegető
 veszélynek
 tekinti".¹⁴³ Ennek
 megfelelően lehet,
 hogy a gazdasági
 stagnálás felé
 vezető úton van.
 Bár
 készségesen
 elismerik, hogy
 Kína elmúlt négy
 évtizedben elért
 eredményei
 "bármilyen
 mércével mérve
 lenyűgözőek",
 Fingar és Oi
 megjegyzik, hogy
 ezeket az
 eredményeket
 rendkívül
 kedvező
 körülmények
 között érték el,
 amelyek ma már
 nem léteznek.
 Ezek közé
 tartozott az
 Egyesült
 Államok erős
 támogatása a
 modernizációho

z, a nyugat-európai országok és Japán
~~kezdte~~ a gazdasági kapcsolatok
 kialakítására, a fejlődő országok
 kérésének hiánya, a kevés közvetlen
 külföldi befektetés, az alacsonyan képzett
 munkaerő hatalmas tartalékai, a
 pártvezetők között a gazdasági
 modernizációt támogató erős konszenzus,
 és ami talán a legfontosabb, a reformokat
 blokkolni képes, bebetonozott elit
 hiánya.¹⁴⁴

Az ország meglehetősen jól jöhet ki a
 COVID-19 világjárványból. A *The Lancet*
című folyóiratban megjelent tanulmány
 arra a következtetésre jutott, hogy
 Kínának "sikerült gyorsan és hatékonyan
 megfékeznie a járványt".¹⁴⁵ Azonban,
 ahogy Alice Miller, a Stanford Egyetem
 munkatársa fogalmazott, "egy stagnáló
 központi vezetés ~~kétféle~~ fenyegetnek, amely
 fenntartja a túlzottan központosított
 párturalom rendszerét, és bizonytalanul
 elnököl egy olyan társadalom felett, amely
 a megrekedt vagy befejezetlen reformok
 következményeitől szenved".¹⁴⁶ Pei
 valóban "elképzелhetetlennek" tartja, hogy
 az uralkodó Kínai Kommunista Párt
 megreformálja a gazdasági és politikai
 intézményeket, mert "ezek a rendszer
 hatalmi monopóliumának alapjai".¹⁴⁷ Bár
 "jelentős politikai átrendeződésre" van
 szükség, jegyzi meg Naughton, ez "rövid
 távon politikailag rendkívül
 valószínűtlen". Ő és Michael Beckley
 rámutatnak, hogy az idő nem Kína
 oldalán áll, mert a népesség
 előregedésével a munkaerő mérete
 csökkenni fog. A jelenlegi arány
 körülbelül nyolc dolgozó ember jut
 minden egyes idős emberre. Az évtized
 végére ez az arány négy az egyhez, 2050-
 re pedig kettő az egyhez lesz.¹⁴⁸

Ahogy Pei megjegyzi, a kínai helyzet bizonyos szempontból hasonlít a szovjet kommunizmus összegyűlő és önmagát fenntartó stagnálására, ami végül a Szovjetunió összeomlásához vezetett.¹⁴⁹ A stagnálás (majd az összeomlás) a gazdasági növekedés lenyűgöző és hosszú időszakát követte. Az 1960-as években neves közgazdászok azt jósolták, hogy a szovjet nemzeti jövedelem az 1980-as vagy 1990-es évekre meghaladja majd az Egyesült Államokét.¹⁵⁰ A CIA akkori statisztikáiból kiindulva pedig egy kormányzati becslés arra a következtetésre jutott, hogy a Szovjetunió GDP-je 2000-re háromszorosa lehet az Egyesült Államokénak.¹⁵¹ Az 1970-es évekre azonban a Szovjetunió gazdasági növekedése szinte teljesen leállt.¹⁵²

Ez a történelem azt is sugallja, hogy ilyen körülmények között a reformok a legjobb esetben is nehézségekbe ütköznek.¹⁵³ Mihail Gorbacsov megpróbálta megváltoztatni a szovjet rendszert a pártirányítás fenntartása mellett, de úgy tűnik, hogy a változtatásai nagyrészt csak rontottak a helyzeten - mivel a kiváltságos apparátusok gyakran elég ügyesek voltak ahhoz, hogy a reformokat magukévá tegyék és a saját hasznukra fordítsák. A harvardi Daron Acemoglu és James Robinson a szovjet stagnálást "a gazdasági ösztönzők hiányának és az elitek ellenállásának" tulajdonítják.¹⁵⁴ Ez a minta könnyen újra megjelenhet Kínában, ahol a Fingar és Oi által említett "bebetonozott elit" teljes mértékben megfelel a feladatnak.¹⁵⁵ Például a helyi tisztviselők a GDP-célkitűzések alapján rendszeresen arról számolnak be, hogy elérték a céljukat, még akkor is, ha az elektromos áramfogyasztásra és a vasúti szállítmányok mennyiségére vonatkozó, nem derivált, de kevésbé vizsgált adatok határozottan mást sugallnak.¹⁵⁶

A Gorbacsov elleni 1991. augusztusi, vadul elhibázott és inkompetens puccskísérletet követően a Szovjetunió 15 államalakulatra szakadt. Akkoriban attól tartottak, hogy egy ilyen szétválás erőszakba torkollik, ahogy az Jugoszláviával is megtörtént, amikor ugyanabban az évben

elkezdett szétesni. Az Egyesült Államok mélyen aggódó elnöke, George

H. W. Bush 1991-ben még a Szovjetunióba is elutazott, hogy megpróbálja meggyőzni az elszakadáspárti elemeket arról, hogy mindenkinek az a legjobb, ha a Szovjetunió egyben marad.¹⁵⁷ A monumentális szakadás mégis megtörtént, de figyelemre méltó módon.

békésen, amit akkoriban egyesek egyfajta csodaként üdvözöltek.¹⁵⁸

Úgy tűnik azonban, hogy Kína hasonló feldarabolása nincs kilátásban. Mint Pei rámutat, az etnikai kisebbségek sokkal kisebb hányad teszik ki a kínai lakosságnak, mint a Szovjetunióban.¹⁵⁹ És a Szovjetunióval ellentétben az ország nagyrészt nem csak többé-kevésbé etnikailag meghatározott köztársaságokra.

A szovjet összeomlásból Xi nyilvánvalóan azt a tanulságot vonja le, ahogyan egy 2012-es beszédében fogalmazott, hogy az "annak a következménye volt, hogy az erős vezetők nem tudtak felállni a kor kihívásaival szemben".¹⁶⁰ Eltökéltetését, hogy az ilyen kihívásokkal szemben "kiálljon", bármibe is kerüljön, bizonyítja a 2014 után Hszincsiangban és 2019-ben és 2020-ban Hongkongban az ország feldarabolásának látszólagos fenyegetéseire adott válasza.

Egy másik összehasonlítási alap Japán lehet, amely 1993-ban hosszú távú gazdasági stagnálásba került.¹⁶¹ Jól viselte a csapást, és erősebben került ki belőle, mint valaha. Japán azonban gazdag volt, amikor stagnálásba került - akkoriban az egy főre jutó GDP tekintetében a 10. helyen állt. Kína - a 78. helyen - távolról sincs ilyen jól kipárnázott helyzetben. Ráadásul Japán szabad és nyitott társadalom maradt.¹⁶²

Xi-t azonban két dolog segíti. Először is, Kína

életszínvonala, legalábbis a 2019-es, pandémia előtti évben, most a legmagasabb, ami valaha volt - bár ez a világ talán egy tucatnyi országa kivételével az összes többi országra is igaz. Az elmúlt 40 évben a kínai háztartások életszínvonala minden évtizedben megduplázódott.¹⁶³ Ennek megfelelően sok veszténivaló van.

Másodszor, a kínaiak számára nagyon könnyű olyan körülményeket elképzelni, amelyek sokkal rosszabbak, mint a stabil, bár egyre inkább tekintélyelvű kleptokrácia alatti élet.¹⁶⁴ Carl Minzner, a Fordham Law School munkatársa egy olyan posztkommunista forgatókönyvet vázol fel, amelyben "a vallás, a nemzeti ~~idris~~ a vagyon elosztása, valamint az állam és a társadalom kívánt ~~vizny~~ körüli, régóta húzódozó harcok" "nem egy szervezett állam struktúráiban, hanem inkább egy összeomlott állam romjain játszódnak le".

Az elmúlt 40 évben a háztartások jövedelme Kínában minden évtizedben megduplázódott.

!!
**Ha Kína
 elhúzódó
 stagnálásba
 süllyed, a
 világgazdasá
 g szenvedni
 fog.** !!

Egy "széles körű bizonytalanságérzetet" vizionál, amely "a szélsőségesség felé való feltartóztatathatatlanság csúszást táplálja", "növekvő erőszakkal, a riválisok kiirtásával, a katonai erők megszervezésével és a külső támogatás keresésével".¹⁶⁵ Ilyen kilátások mellett a "reform" talán túlságosan is úgy hangzik, mint a "revízió", egy olyan szó, amitől sok kínai talán már óvakodik.

Így a kínaiak a japánokhoz hasonlóan hajlandóak lehetnek elviselni és átvészelni a lassabb növekedést vagy akár a gazdasági stagnálást. Ráadásul a hanyatlás nagyon lassú lehet. Lardy a COVID-19 előtti korszakban írva úgy becsülte, hogy Kína gazdasági növekedési rátája 1-2 százalékponttal magasabb lehet, ha gazdasági reformokat vezetnének be. Ez azonban azt jelenti, hogy reformok nélkül a növekedési ráták még mindig az 5-8 százalékos tartományban lennének - ami aligha jelentene katasztrófát.¹⁶⁶

A lakosság körében azonban egyre nagyobb lehet a megdöbbenés és az elégedetlenség. "A középosztály felemelkedése és a nagyobb politikai nyitottság iránti követelések közötti kapcsolat" - jegyzi meg Fareed Zakaria - "valós".¹⁶⁷ Ahogy Andrew Walder, a Stanford Egyetem munkatársa fogalmaz, "a városi lakosság kevésbé tolerálja majd az egyenlőtlenségeket és a hivatalos korrupciót", és "kevesbé lesz optimista az életkilátásaival kapcsolatban, és igényesebb lesz, ha a szociálpolitikáról van szó".¹⁶⁸ A Pew Research Center 2015-ben Kínában végzett felméréseinek eredményei tanulságosak lehetnek ebben a tekintetben. A felmérés egy sor problémát sorakoztatott fel, és megkérdezte a válaszadókat, hogy szerintük mekkora az egyes problémák nagysága. Az első helyen a "korrump hivatalnokok" álltak, amit 84 százalékuk nagyon nagy vagy közepesen nagy problémának ítélt. A következő helyen a "levegőszennyezés" állt 76 százalékkal, amelyet szorosán követett a "vízszennyezés" és a "gazdagok és szegények közötti szakadék", mindkettő 75 százalékkal. Kérdéses, hogy lesz-e nagy előrelépés ezekben a kérdésekben. A Pew-jelentés szerint a válaszadók akkoriban azt mondták, hogy a következő öt évben

előrelépés várható - a megkérdezettek 63 százaléka mondta, hogy javulást vár a korrupció kérdésében.¹⁶⁹ Ahogy azonban Wedeman egy 2020-as esszéjében rámutat, bár Kína messze nem a világ legkorrumptabb országa (mint megjegyezte, a 2019-es jelentésben a 179 ország közül a 80. helyen áll a 179-ből), a korrupcióval kapcsolatban nem a világ legkorrumptabb országa.

a Transparency International becslése), egyáltalán nem egyértelmű, hogy a jelenlegi korrupcióellenes erőfeszítések sikeresebbek lesznek-e, mint a korábbiak.¹⁷⁰ Így a közvélemény elégedetlenségének kilátása ebben a kérdésben (csakúgy, mint a környezetszennyezés és más kérdések esetében) valós.

Ha Kína hosszán tartó stagnálásba süllyed, a világ gazdaság szenvedni fog - bár egyes országok sikeresen kihasználhatják Kína hanyatlását.¹⁷¹ De bár a világ gazdaság növekedése visszaeshet, túlélheti a Kína által kiváltott lassulást. És még ha a kínai gazdaság stagnál vagy visszaesik is, Kína gazdasága nagy marad.

A hanyatlás, még kevésbé az összeomlás azonban korántsem biztos. Westad például

azt sugallja, hogy "Kínának elég kiaknázatlan belföldi piaca van ahhoz, hogy még évekig táplálja az ország gazdasági felemelkedését".¹⁷² Valóban, Xi "Made in China 2025" politikája részben a belföldi piac bővítésének és a belföldi piacra való teljesebb támaszkodásnak szenteli magát. És Kína, vagy legalábbis a Kínai Kommunista Párt bukásáról szóló jóslatok már korábban is elhangzottak. Gordon Chang 2001-ben megjelent, *The Coming Collapse of China* (Kína közelgő összeomlása) című könyvében az előszót "Az utolsó fejezet" címmel illette, és azt állította benne, hogy Kína "hosszú távon hanyatlóban van, sőt a kol-lasztás szélén áll", hogy "nem engedheti meg magának, hogy még sokáig a jelenlegi ütemben költjön", és hogy "körülbelül öt éve van arra, hogy rendbe hozza a dolgokat".¹⁷³

Acemoglu és Robinson 2012-ben adta ki monumentális és széles körű könyvét, a *Why Nations Fail*. Egy nagyon széles történelmi múltat áttekintve számos olyan országot vizsgálnak, amelyekben Kínához hasonlóan olyan politikai intézmények működtek, amelyeket ők "ex-traktív politikai intézményeknek" neveznek - olyanoknak, amelyek "a hatalmat egy szűk elit kezében összpontosítják, és kevés korlátot szabnak e hatalom gyakorlásának". Azzal érvelnek, hogy "a Szovjetunióhoz hasonlóan a kínai tapasztalatokat a növekedés nem extraktív politikai intézmények nélküli növekedése nagyban megkönnyíti, mert sok a felzárkózni való". Azonban "az extraktív politikai intézmények alatti növekedés, mint Kínában, nem hoz tartós növekedést, és valószínűleg kifut a lendületből". Ennek oka, hogy "a gazdaság számos eleme még mindig a párt irányítása alatt áll.

és védelem", mert "a kínai növekedés a meglévő ~~területek~~ átvételén és a gyors beruházáson, nem pedig a kreatív építésen alapul", mert "a tulajdonjogok nem teljesen biztonságosak", mert "a munkaerő mobilitása szigorúan szabályozott", és mert csak kevés vállalkozó "merészkedik bármilyen tevékenységbe a helyi pártkáderek, vagy ami még fontosabb, Peking támogatása nélkül". És - jegyzi meg - "a párt által támogatott vállalkozások kedvező feltételekkel kapnak szerződéseket, kilakoltathatják az egyszerű embereket, hogy kisajátítsák a földjeiket, és büntetlenül megszeghetik a törvényeket és a szabályozást".¹⁷⁴

Changgal ellentétben azonban ők nem látják az összeomlást a közeljövőben vagy a közeljövőben. Szerintük "a legvalószínűbb forgatókönyv az lehet, hogy a Kínai Kommunista Párt és az egyre nagyobb hatalommal rendelkező kínai gazdasági elit a következő évtizedekben is képes lesz megtartani a hatalom nagyon szoros kézben tartását", és "a felzárkózáson, a külföldi technológia importján és az alacsony színvonalú feldolgozóipari termékek exportján alapuló növekedési folyamat valószínűleg még egy darabig folytatódni fog". Mindazonáltal azt jósolják, hogy "a kínai növekedésnek is valószínűleg vége szakad, különösen akkor, ha Kína eléri a közepes jövedelmű országok életszínvonalát". Így "a kreatív rombolás és a valódi innováció nem fog megérkezni, és a látványos kínai növekedési ütemek lassan elpárolognak".¹⁷⁵

Azonban még a bővülés feltételei mellett is a stagnálás, a rezsím összeomlása nem következhet be. Ahogy Minzner rámutat: "A Csing-dinasztia a csúcspontja után még évtizedekig fennmaradt, még akkor is, amikor az elit kormányzásával és a társadalmi nyugtalansággal kapcsolatos problémák folyamatosan súlyosbodtak. És más, sokkal nagyobb kihívásokkal küzdő országok - mondjuk Pakisztán - valahogy tovább küzdöttek".¹⁷⁶ Könnyű találni más rezsimeket, amelyek még sokáig fennmaradtak, miután hatástalanná váltak - például az Oszmán Birodalom vagy a cári Oroszország. Valójában nem nyilvánvaló,

hogy a Szovjetunióban elkerülhetetlen volt az összeomlás. Gorbacsovtól eltérő vezetők, akik ugyanezekkel a dilemmákkal szembesültek, kitarítottak volna a hitük mellett, miközben fokozatos leépülést szenvedtek el, és szerényebb reformokat fogadtak volna el, hogy megőrizték a rendszer alapvető minőségét és a jól beágyazott elit kiváltságait.

Ahogy Myron Rush megjegyzi, ha a Szovjetunió nem tett volna semmit a politikai és gazdasági problémáival kapcsolatban, "a túlélése a század végéig valószínű lett volna", és "a védelmi kiadások erőteljes csökkentésével ... egy óvatos konzervatív vezető 1985-ben jelentősen javíthatott volna a szovjet gazdaságon".¹⁷⁷

KÍNA-POLITIKA

Lehet, hogy a kommunista korszak Kínában végül egyszerűen úgy fog bevonulni a történelembe, mint egy újabb csúfság: egy ideig virágozik és terjeszkedik, majd fokozatosan véget ér. Mindezt nem szabad úgy érteni, hogy Kína vezetése irracionális. Sokkal inkább, ahogy Fingar és Oi rámutat, kulcsfontosságú döntést hozott: "A rend, amelyet a pártok ellenőrzésének megőrzésével azonosítottak, kiszorította a növekedést, mint legfőbb prioritást".¹⁷⁸ Összességében azonban az ország számos problémája azt sugallja, hogy Paul Kennedy 2010-re vonatkozó becslése valószínűleg még mindig érvényes: "Hogy a felemelkedő Kína új globális hegemónná válik, abban a legsúlyosabb kétségeim vannak; belső gyengeségei óriásiak, külsőleg pedig valószínűleg saját cipőfűzőjébe botlik bele."¹⁷⁹

De a jelenlegi aggodalmak tekintetében egyértelmű, hogy a kínai vezetőknek rengeteg olyan probléma van, amely leköti a figyelmüket.

Aligha van szükségük háborúra vagy külföldi katonai kalandozásokra, hogy a keverékhez hozzásegítsék őket.

Szembenézés Kínával

Mindenesetre úgy tűnik, hogy bár Kína további növekedésével kihívások elé állíthatja az amerikai politikát, kevés jel utal arra, hogy Kína ellenében egyensúlyt kellene teremteni vagy tartani - különösen katonai eszközökkel -, hogy Kínát kordában tartsuk. Valójában a fő probléma talán nem Kína befolyásra való törekvéséből fakad, ahogy azt a washingtoni riogatók szeretnék, hanem abból, hogy a kleptokratikus és egyre inkább tekintélyelvű Kína talán stagnálásba, sőt talán még a pusztulásba is beesüllyed. Ez természetesen nem jó hír Kína számára; de nem is feltétlenül jó hír az Egyesült Államok vagy a világ többi része számára sem. Valóban, 2016-ban,

**Talán a kommunista
korszak Kínában végül
egyszerűen csak úgy fog
bevonulni a
történelembe.
egy újabb dinasztia.**

!!

**Ha Kína
vagyik az
önélgült
nagyképűség
re.
egy nagy
játékos, ez
nem kell,
hogy
aggodalom!
ra adjon
okot.**

Barack Obama elnök felvetette, hogy "többet kell félnünk egy meggyengült, fenyegetett Kínától, mint egy sikeres, felemelkedő Kínától".¹⁸⁰ Ami a Kína által jelentett kihívásokat illeti, Chas Freeman egyik megállapítása helytálló. Hangsúlyozza, hogy "Kína felemelkedése valós, nem pedig képzeletbeli kihívást jelent a status quo és az USA vezetői számára", de hozzáteszi, hogy a felemelkedés "elsősorban gazdasági, nem pedig katonai jellegű, és lehet békés vagy nem békés, ahogy a vele való interakcióink meghatározzák". Úgy tűnik, Kínának nincsenek területi ambíciói (azon túl, hogy valamikor Tajvant is integrálja), és nincsenek meg a lehetőségei, és úgy tűnik, a törekvései sem, hogy "irányítsa a világot". Ahogy Freeman folytatja: "A történelem egészséges felfogást adott a kínaiaknak arról, hogy a háború milyen károkat okozhat a hazájukban. Kína nem keres szörnyetegeket, amelyeket elpusztíthatna a még mindig részben rendezetlen határain túl".¹⁸¹ Fingar arra a következtetésre jut, hogy bár Kína arra számít, hogy egyre befolyásosabb szerepet fog játszani a globális rend alakításában, "nem törekszik (még) arra, hogy vezesse azt".¹⁸² Vagy ahogy Fu Ying, a kínai Országos Népi Kongresszus külügyi bizottságának elnöke fogalmazza meg nyersebben: "Kína az USA által uralt világrendet egy zűrzavarnak tekinti, és ezért nem akarja átvenni azt.

Miért ismételné meg Kína azokat a hibákat, amelyeket az USA elkövetett?"¹⁸³

A Cato Intézet munkatársa, Colin Grabow szerint Kína végül "azzá a felelős érdekeltté válhat, aminek sokan már régóta sürgetik". Mindenesetre "ahelyett, hogy Kína gazdasági kezdeményezéseit az amerikai érdekek elleni támadásnak tekintenénk", inkább arra kellene törekedni, hogy "kihasználjuk Kína globális gazdasági vezető szerep iránti feltörekvő kedvét". Az együttműködés révén pedig a két ország "sikeres partnerekké válhat a kereskedelem és a jólét előmozdításában".¹⁸⁴ Ez még akkor is ésszerű iránynak tűnik, ha ez azzal járhat, hogy az amerikaiaknak vissza kell szorítaniuk a Kína szomszédságában való "vezető szerep" iránti igényüket, és át kell

engedniük e szerep egy részét (már amennyire ez lehetséges) Pekingnek.¹⁸⁵

A kínai Hszi Csin-ping ravasz, határozott és tekintélyelvű, és úgy tűnik, hogy meglehetősen intelligens, és teljes mértékben ő irányít, és úgy tűnik, hogy lényegében korlátlan ideig lesz hivatalában. Ráadásul ő, akárcsak Hitler a

1900-as évek, némi népszerű támogatást élvez, mivel sikerült stabil politikai és gazdasági környezetet teremtenie, és mert szeretné, ha országa nagyobb szerepet játszana a világ színpadán. Azonban, bár továbbra is követeléseket támaszt Tajvanra, Xi már egy olyan hatalmas, összefüggő birodalom élén áll, amelyet Hitler is meg akart teremteni, és Hitlerrel ellentétben, aki autark birodalmat akart, Xi tudja, hogy Kínának kereskedelmi államnak kell maradnia, és a virágzáshoz stabil és alapvetően kedvező nemzetek közötti környezetre van szüksége.

A

legfontosabb, hogy Xi túl akar lépni azon, amit ő és más kínaiak a múltban elszenvedett megaláztatásoknak tekintenek, amelyek egészen az 1839-es ópiumháborúig

nyúlnak vissza. A kínaiak elsősorban azt szeretnék, hogy tisztelettel és megbecsüléssel bánjanak velük.¹⁸⁶ Ez aligha tűnik fenyegetésnek, és jelentős mértékben ésszerűnek tűnik, hogy más országok, köztük az Egyesült Államok is elfogadja, sőt szolgálja az ilyen pára- és kozmetikai célokat. Végül is az Egyesült Államok folyamatosan azt hirdeti magáról, hogy ő az egyetlen nélkülözhetetlen nemzet. Ha az Egyesült Államok ilyen önelégült, gyerekes, lényegében értelmetlen és határozottan ostoba proklamációkban vergődhet, miért kellene más nemzetektől megtagadni a lehetőséget, hogy hasonló következtlen zagyvaságokat sugározzanak? Ha Kína arra vágyik, hogy önelégülten nagy játékosnak mutassa magát, akkor ez nem kell, hogy érdekelje - és a sikeraránya valószínűleg nem lesz jobb, mint az Egyesült Államoké. Yun Jiang, az Ausztrál Nemzeti Egyetem kutatójának szardónikus megjegyzése talán megfelelő perspektívába helyezi a kérdést: "Kína azt akarja, amit más nagyhatalmak. Követni akarja a nemzetközi szabályokat és normákat, ha ez az érdeke, és figyelmen kívül akarja hagyni a szabályokat és normákat, ha a körülmények megfelelnek neki".¹⁸⁷ Kína azonban valójában meglehetősen jól teljesítette a Kereskedelmi Világszervezetben ellene benyújtott panaszokat, és ez a pálya bölcs politikával bátorítható.¹⁸⁸ A növekedés fellendítése érdekében felhagyott valutája alulértékelésével is, miközben az 1992-es 30 százalékról 2017-re kevesebb mint 4 százalékra csökkentette súlyozott átlagos vámtételét.¹⁸⁹ Megjegyzi Fingar, "Az első években,

A liberális rend szabályaiba való belenyugvás a legjobb esetben is vonakodó volt, de pragmatikus, mivel az alkalmazkodás egyre gyakoribbá vált, mivel a hozzáférés és a kapcsolatok fenntartása egyre kritikussá vált Kína tartós növekedése szempontjából. Kína virágzóbb, erősebb, befolyásosabb. Ugyanakkor mélyebben be van vonva a szabályokon alapuló nemzetek közötti rendbe, és jobban függ tőle, sebezhetőbb a határain kívüli fejleményekkel és döntésekkel szemben, és jobban korlátozzák a polgárok elvárásai és igényei.¹⁹⁰ Ho-fung Hung azt javasolja: "Kína messze van attól, hogy felforgató hatalommá váljon, amely átalakítja a fennálló neoliberais rendet, mert Kína maga az egyik legnagyobb haszonélvezője ennek a rendnek".¹⁹¹ Hasonlóképpen, Shambaugh rámutat arra, hogy

Kína a globális kormányzás szinte minden területén jobb "világpolgárrá" vált (sok esetben megállította korábban nem megfelelő magatartását). Kína sokkal nagyobb szerepet vállalt az ENSZ békefenntartó műveleteiben, a nemzetközi katasztrófaelhárításban, a kalózkodás elleni műveletekben az Ádeni-öbölben, a globális közegészségügyben, a terrorizmus elleni küzdelemben, a bűnüldözésben, a nonproliférációban, az éghajlatváltozással és a környezetvédelemmel kapcsolatos együttműködésben, a globális gazdasági kormányzásban, a tengerentúli fejlesztési támogatásban, az ENSZ működési költségvetéséhez való pénzügyi hozzájárulásban és más területeken.¹⁹²

Minxin Pei néhány közelmúltbeli írásában úgy tűnik, azt javasolja, hogy az amerikai politikának arra kellene törekednie, hogy súlyosbítsa Kína többnyire saját maga által okozott fájdalmát.¹⁹³ Ez azonban nem tűnik különösen bölcsnek

vagy szükségesnek. Ahogyan a Brookings Institution munkatársa, Strobe Talbott a Szovjetunióval kapcsolatban fogalmazott, az ottani rendszer "a rendszermagjában lévő hiányosságok és hibák miatt omlott össze, nem pedig a külvilág tettei vagy fenyegetései miatt". Westad hidegháborús történész egyetért ezzel: az összeomlás elsősorban "maganak a szovjet rendszernek a gyengeségei és ellentmondásai miatt következett be".¹⁹⁴ Az egyik Napóleonnak gyakran tulajdonított mondás a következő volt

"Soha ne szakítsd félbe az ellenségedet, amikor hibázik." Egyáltalán nem világos, hogy van-e értelme Kínára "ellenségként" gondolni.¹⁹⁵ Úgy tűnik azonban, hogy a letartóztató diktumnak van némi köze az üggyhez.

Ugyanakkor a kínai "rendszerváltás" iránti vágyat sugalló kirohanások nem valószínű, hogy bölcsek vagy hatékonyak lennének, nem utolsósorban azért, mert - mint Lyle Goldstein rámutat - felhasználhatók az emberi jogok előmozdítására irányuló valódi hazai erőfeszítések ellen, és azon a tényen bukhatnak meg, hogy "az Egyesült Államoknak sikerül csendben és mégis nagyon aktívan együttműködni olyan államokkal, amelyeknek még rosszabb az emberi jogi helyzetük, mint például Szaúd-Arábia".¹⁹⁶

Összességében az adatok azt mutatják, hogy az Egyesült Államok - részben azért, mert gyakran támogatott olyan országokat, amelyeknek megdőbentő az emberi jogi helyzete - nem volt túl sikeres a külföldi rezsimek befolyásolásában a saját állampolgáraikkal való bánásmód tekintetében. 1975 után a demokrácia figyelemre méltóan fejlődött Latin-Amerikában, de az Egyesült Államok többnyire hátradőlve figyelt és bátorított, és talán példamutatóan vezetett. Sikeresen alkalmazott erőszakot a demokrácia visszaállítására, amikor az megszűnt Grenadában és Panamában. De sokkal ésszerűbbnek tűnik azt

felélelni, hogy ezek az erőfeszítések inkább egy válaszadó akkordot találtak el, mint hogy az Egyesült Államok teremtett volna egyet. Így az amerikai fegyveres erőfeszítések a demokrácia bevezetésére vagy újbóli bevezetésére irányuló erőfeszítések e két országban tartósak voltak, míg a korábbi hasonló kísérletek az amerikai csapatok távozása után kudarcot vallottak. A demokrácia (és a kapitalizmus) lenyűgöző fejlődéséhez Kelet-Közép-Európa azon országaiban, amelyek 1989 után kikerültek a szovjet ölelésből, nem volt szükség az Egyesült Államok nagymértékű részvételére. A legfőbb példaképet - ahogyan az 1970-es évek közepén Spanyolország és Portugália esetében is - a nyitott, termelékeny és virágzó nyugat-európai országok szolgáltatták, nem pedig az Egyesült Államok. Az újonnan felszabadult országokat vonzotta az Európai Unió és a NATO - két klub, amelyhez csatlakozhattak, ha megfeleltek a normáknak. Többnyire hajlandóak is voltak megpróbálni.¹⁹⁷

Az "elszigetelés" politikája sem valószínű, hogy sikeres. Általában azzal érvelnek, hogy az elszigetelés a Szovjetunió ellenében működött. A

**Az elszigetelés
politikája
valószínűtlen
hogy sikeres legyen.**

!!
**Az egyik
 hasznos
 intézkedé
 s lehet a
 következő
 k növelése
 a
 Nyugaton
 felvett
 kínai
 diákok
 száma.**

!!

Hosszú távon a politikai döntéshozók azt remélték, hogy a szovjetek, akiknek expanziós törekvéseik megghiúsultak, kevésbé lesznek ellenségesek és befogadóbbak. Végül azonban az a probléma, amelynek kezelésére az elszigetelést tervezték, csak akkor szűnt meg, amikor maga a politika megszűnt - egy olyan fejlemény, amely elősegítette a kommunizmus önpusztítását, és amely közvetlenül a hidegháború végéhez vezetett, amikor a kimerült és túlterhelt Szovjetunió felhagyott expanziós ideológiájával.¹⁹⁸ 1975-ben három ország - Kambodzsa, Dél-Vietnam és Laosz - szakadatlanul átállt a kommunisták táborába. Ezután az Egyesült Államok, részben a vietnami tapasztalatok megismétlődésétől való félelmében, egyfajta elszigetelődésbe kezdett: egyszerűen csak a pálya széléről nézte, ahogy a Szovjetunió opportunistá módon egy sor harmadik világbeli országot gyűjtött birodalmi ölelésébe: Angolát 1976-ban, Mozambikot és Etiópiát 1977-ben, Dél-Jement és Afganisztánt 1978-ban, Grenadát és Nicaraguát 1979-ben. A szovjetek eleinte eléggé örültek ezeknek az akvizícióknak - az "erőviszonyok", ahogy ők nevezték, határozottan és a legnagyobb egyetértésben az ő irányukba tolódtak el. Azonban szinte valamennyi megszerzett ország hamarosan gazdasági és politikai kosárlabdává vált, tele viszálykodással, pénzügyi rossz gazdálkodással és polgárháborúkkal, és várakozóan fordultak a Szovjetunióhoz anyai melegségért és táplálékért. A Szovjetunió számára a legrosszabbak az afganisztáni tapasztalatok voltak, ahol hosszú, kimerítő háborút vívott. Eközben a kelet-európai szovjet birodalom is súlyos ökológiai veszteséggé és politikai tehetetlenné vált Moszkva számára. Végül a Szovjetunió számára drámaian megnőtt a gazdasági számla, amit a világszerte egyre növekvő számú függőségének fenntartása jelentett.¹⁹⁹ Hamarosan rájött, hogy jobban járt volna, ha visszafogja magát.

Így messze nem egyértelmű, hogy az Egyesült

Az államok és a világ többi része nem tehet mást Kína gazdaságilag ostoba

önkényuralmi törekvéseivel kapcsolatban, mint hogy rosszalló nyilatkozatokat ad ki, és óvatosabban kezeli azokat. Nagyjából ezt tették Mao Ce-tung rendszere alatt is, Kína 1958-62-es Nagy Ugrás Előre és a kínai nagy önpusztító periódusai alatt.

az 1965-75-ös nagy proletár kulturális forradalom.²⁰⁰ Mindkettőt végül inkább a kommunista párton belüli politikai változások, mintsem belső lázadás vagy külső nyomás váltotta ki. Ahogy Bandow rámutat: "A kioktatások, szankciók és fenyegetések semmilyen kombinációja nem képes arra kényszeríteni egy nacionalista rezsimet, hogy feladja azokat a politikákat, amelyeket a politikai irányításhoz nélkülözhetetlenek tart".²⁰¹

Érdekes, hogy a Kína-probléma kezelésére vonatkozó jelenlegi politikai előírások többnyire meglehetősen enyhe, sőt, pazarló intézkedésekre irányulnak. Ezek közé tartozik a szövetségesekkel és más ázsiai országokkal

való együttműködés, a Kína megértésére irányuló ~~kép~~ erősítése, diplomáciai nyomásgyakorlás, óvatos alkudozás, kompromisszumok és együttműködés olyan közös érdekek terén, mint a környezetszennyezés, az éghajlatváltozás és Észak-Korea. A javaslatok emellett azt javasolják, hogy kerüljük el a Kína képviseleti politikájával való hatékony együttműködést, lépünk fel Kína azon erőfeszítéseivel szemben, amelyek potenciálisan a kommunikációs hálózatok ellenőrzésére irányulnak, ösztönözzük az átláthatóságot, maximalizáljuk a kínai néppel és a kínai diaszpórával való pozitív interakciókat, őrizzük meg a kompetitivitást és értékeinket, hagyjunk fel a belpolitikai viszálykodással, és engedjünk az egyensúlyozás pózainak.²⁰² E javaslatok egyike sem tűnik túl radikálisnak, bár az egyensúlyozás, ahogyan azt korábban tárgyaltuk, problematikus és valószínűleg szükségtelen. Az egyik hasznos intézkedés lehet a Nyugatra felvett kínai diákok számának növelése. Már most is jelentős, több százezres agyelszívás tapasztalható Kínából.²⁰³ Ennek a folyamatnak a megkönnyítése a fogadó országok számára nyerőnek tűnik, és azok a diákok, akik visszatérnek, valószínűleg szélesebb látókörrel rendelkeznek majd.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy mivel a Freeman volt nagykövét élesen fogalmaz: "nincs katonai válasz egy olyan nagy stratégiára, amely a kereskedelem és a hajózás erőszakmentes kiterjesztésére épül".²⁰⁴

Egy 2007-es könyvében Susan Shirk megjegyezte, hogy "bár Kína kívülről nagyhatalomnak tűnik, vezetői számára törekenynek, szegénynek és belső problémákkal küszködőnek tűnik".²⁰⁵ Úgy tűnik, ez az állapot nem változott. A

Shirk provokatív és tájékozott könyvének alcíme *Törékeny szuperhatalom*, de ez a két szó talán nem a legjobb leírás Kínára. Nem egyértelmű, hogy a "szuperhatalom" szó mennyire hasznos, de amennyiben sok jelentést hordoz, azt sugallja, hogy nagy nukleáris arzenállal és a világ bármely pontján való beavatkozásra alkalmas katonai kapacitással rendelkezik - bár a szovjetek afganisztáni, az Egyesült Államok vietnami, afganisztáni, iraki és líbiai beavatkozásai költséges fiaskóknak bizonyultak a beavatkozó szuperhatalmak számára. Úgy tűnik, Kína nem tartozik ebbe az osztályba. Van néhány határproblémája, jelen akar lenni a tengereken (azaz a globális közkincseken), és Tajvanra vágyik. Úgy tűnik azonban, hogy nem sok érdeke fűződik a katonai szerepvállaláshoz szélesebb értelemben, azon túl, hogy az ENSZ békefenntartó misszióinak egyik fő támogatója.²⁰⁶ Nukleáris arzenálját pedig évtizedek óta néhány száz harci fegyverre korlátozta, ami nagyságrenddel alacsonyabb, mint az Egyesült Államoké, amely továbbra is milliárdokat költ hatalmas arzenáljának korszerűsítésére.

A "törékeny" szó is lehet, hogy legalábbis egy kicsit elrugaszzkodott, mert a hirtelen törésre való érzékenységet sugallja. Úgy tűnik, Kína nincs ilyen állapotban - még ha gazdasági hanyatlásnak indul is, jelenlegi formájában évtizedekig fennmaradhat. Talán helyesebb lenne a "bizonytalan" jelző, amit Shirk többször is használ szövegében. Hasonlóképpen, McMastert is lenyűgözte, amikor Kínában járt, hogy milyen "mély bizonytalanságot" talált ott.²⁰⁷ David Shambaugh pedig "mély bizonytalanságra" mutat rá a "mélységesen paranoiás kínai pártállamban", amelyben az ország "uralkodói alapvetően félnek a külső szereplők politikai felforgatásától".²⁰⁸

Ennek a minőségnek egy része megmutatkozik Kína túlzott félelmében, hogy a csődbe jutott állami vállalatok elbocsátásai társadalmi zavargásokhoz vezetnek, az internet ellenőrzésével és a külföldiekkel való gyanús kapcsolatok kriminalizálásával való elzárkózásra tett

tömeges erőfeszítéseiben, valamint a bizarr programjában, amely a magánvállalatok kockázatától a kommunista párt irányítóinak az irányításukba való beiktatásával védi meg őket a kockázatoktól. Ez a Hszincsiangban a terrorizmus elleni kétségbeesett, sőt drákói politikájában és a főként békés tüntetésekkel szembeni fellépésében is megmutatkozik.

Hongkongban - egészen addig a pontig, hogy nagyszabásúan kihirdet egy nemzetbiztonsági törvényt, amelyben abszurd módon mindenkit a bolygón arra figyelmeztet, hogy minden Kínát sértő megjegyzésért életfogytiglani börtönbüntetés jár. A "veszedelem és bajkeverés" kriminalizálása pedig nemcsak önparódia, hanem mély bizonytalanságra utal.

Bizonytalanságot jelentenek a rezsim olyan gyakorlatai is, amelyek célja, hogy zombi-polgárokat hozzanak létre a zombi-vállalkozások mellé. Westad úgy jellemzi az oktatási rendszert, mint amelyben "a konformista középszerűséget a nyugtalanító zsenialitás fölé helyezik".²⁰⁹ És, ahogy Shambaugh tárgyalja, a lakosságot rendszeresen ismétlődő szlogenekkel bombázzák, amelyeket a befogadóknak szó szerint vissza kell ismételnük, míg a zavarba ejtett (vagy elkábított) külföldieket, akik ezt megteszik, "Kína barátainak" tekintik. Azt is megjegyzi, hogy "a kínai hivatalnokok hajlamosak reflexszerűen ismételtetni, bármi is legyen a hét vagy a hónap szlogenje, és rendszeresen elítélik a külföldi pártokat, amiért "megsértik a kínai nép érzéseit". Szerinte az ilyen gyakorlatok "nem tükröznek egy érett, magabiztos és biztonságos hatalmat". Ahogyan "a kínai hivatalosság zéró toleranciája a kritikával szemben, és képtelensége arra, hogy bocsánatot kérjen a

hibákért - vagy akár csak kifejezetten elismerje azokat".²¹⁰ Erre a robotszerű érzéketlenségre példa a 2021-es válasz a BBC riportjára, amely azt állította, hogy a hszincsiangi átnevelő táborokban az örök nemi erőszakot követték el. Ahelyett, hogy megpróbálták volna kivizsgálni az állítások megalapozottságát és terjedelmét, és fegyelmezni az esetleges elkövetőket, a tisztviselők azonnal kijelentették, hogy a riport "teljesen nélküli a tényeket", és hogy a megkérdezett nők "hamis információkat terjesztő ak-torok".²¹¹

A bizonytalanság aligha új keletű. Már azelőtt is, hogy

Xi Jinping felemelkedése óta Kína világszerte szorgalmasan dolgozott a Fálun Gong, egy apró, buddhista hagyományokban gyökerező vallási szekta által jelentett ~~éles~~ fenyegetés ellen, amely az önfejlesztést, a szelíd gyakorlatokat és a meditációt hirdeti. A pekingi Tiananmen téren történt erőszakos tüntetéselfojtásra 1989-ben került sor, a nagyszerű

**Úgy tűnik, Kínának
nem sok érdeke
fűződik a katonai
beavatkozáshoz.**

!! Az Egyesült Államok a hidegháború idején erősen hajlott arra, hogy a fenygetést masszívan felnagyítsa.

Deng Xiaoping reformer, míg a "három rossz", a terrorizmus, a szeparatizmus és a szélsőséges elleni küzdelem fontosságát először 1998-ban hirdették meg.²¹²

Ez eszünkbe juttatja a Broadway-sztár Carol Channing viccét Al Jolson azon szokásáról, hogy felhangosította öltözői rádióját, hogy elnyomja a többi fellépő tapsát: "Ez aztán a bizonytalanság!" Politikai szempontból Kínával nem az a probléma, hogy közvetlen fenyegetést jelent, hanem az, hogy mélyen bizonytalan. A fenyegetés, az egyensúlyozás, a szankciók, a bojkott és a kritika politikája inkább megerősíti ezt az állapotot, mint megváltoztatja. Az alternatíva az, hogy várunk, és a lehető legnagyobb mértékben kihasználjuk Kína gazdasági méretét, amíg egy napon eléggé biztonságban érzi magát ahhoz, hogy megreformálja magát.²¹³

Új hidegháborúban vagyunk?

A Kínával kapcsolatos jelenlegi aggodalom és a vele szembeni ellenséges magatartás néha azt mondják, hogy

"új hidegháborút" jelentenek. Természetesen jelentős különbségek vannak. Különösen a hidegháború alatt a Szovjetunió - sőt az egész nemzetközi kommunista mozgalom - egy olyan marxista elmélet hatása alatt állt, amely kifejezetten és határozottan a kapitalizmus és valószínűleg a demokrácia megsemmisítését szorgalmazta, ha kell, forradalmi erőszakkal. A mai Kína nem táplál ilyen kozmikus célokat, és nem is kedveli az ilyen romboló módszereket.²¹⁴

Az Egyesült Államok azonban a hidegháború idején erősen hajlott arra, hogy a kommunista ellenfél által képzelt fenyegetést - különösen katonailag - masszívan fokozza.²¹⁵ A jelenlegi "új hidegháború" tehát egy fontos szempontból nagyon hasonlít a régire: ez egy drága, jelentősen militarizált és gyakran hisztérikus kampány olyan fenyegetésekkel szemben, amelyek nem léteznek, vagy hosszú távon akár önpusztítóak is lehetnek.

MEGJEGYZÉSEK

1. E tétel korai vizsgálataihoz lásd John Mueller, *Retreat from Doomsday: The Obsolescence of Major War* (New York: Basic Books, 1989); és James Lee Ray, "The Abolition of Slavery and the End of International War," *International Organization* 43, no. 3 (1989 nyár): 405-39.

2. Lásd még Christopher J. Fettweis, *Veszélyes idők? The International Politics of Great Power Peace* (Washington: Georgetown University Press, 2010); Steven Pinker, *The Better Angels of Our Nature: Why Violence Has Declined* (New York: Viking, 2011); John Mueller, "'Pax Americana' Is a Myth: Aversion to War Drives Peace and Order," *Washington Quarterly* 43, no. 3 (2020 ősz): 115-36; Richard Hanania, "'Great Power Competition' as an Anachronism," *Defense Priorities*, 2020. november; és John Mueller, *The Stupidity of War: American Foreign Policy and the Case for Complacency* (New York: Cambridge University Press, 2021), 1-14. o., magyarul: *A háború hülyesége: Az amerikai külpolitika és a belenyugvás esete* (New York: Cambridge University Press, 2021). A ~~hatalom~~ lásd Dan Altman, "The Evolution of Territorial Conquest after 1945 and the Limits of the Territorial Integrity Norm," *International Organization* 74, no. 3 (2020 nyár): 490-522.

3. Védelmi Miniszteri Hivatal, *Az Amerikai Egyesült Államok 2018. évi nemzeti védelmi stratégiájának összefoglalója: Sharpening the American Military's Competitive Edge* (Washington: Department of Defense, 2018).

4. Fareed Zakaria, "Az új kínai félelem: *Foreign Affairs* 99, no. 1 (2020. január/február): 52-69.

5. Gina Harkins, "SecNav Says China Poses 'Threat Beyond Any Comparison' to American Way of Life," *Military.com*, 2020. október 28.; és John Ratcliffe, "China Is National Security Threat No. 1," *Wall Street Journal*, 2020. december 3.

6. Ennek a fejlődésnek a részletesebb tárgyalását lásd: Mueller, *Retreat from Doomsday*, 184-86. o.; és John Mueller, *Capitalism, Democracy, and Ralph's Pretty Good Grocery* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1999), 223-24. o..

7. "Túl a korlátozáson? The Future of U.S.-Soviet Relations," *Policy Review* no. 31 (Winter 1985): 33. A hidegháború kvintesszenciája, John Foster Dulles egyszer így fogalmazott: "Az alapvető változás, amire számítanunk kell, nem feltétlenül a kommunizmusról egy másik kormányzati formára való áttérés. A kérdés az, hogy lehet-e kommunizmus egy országban, vagy az egész világnak kell-e lennie. Ha a szovjeteknél nemzeti kommunizmus lenne, akkor üzletelhetnénk a kormányukkal." John Lewis Gaddis, *A megfélemezés stratégiái: A Critical Appraisal of Postwar American National Security Policy* (New York: Oxford University Press, 1982), 143. oldal. A kérdés szélesebb körű tárgyalását lásd John Mueller, *War and Ideas*:

Selected Essays (New York: Routledge, 2011), 5. fejezet.

elfogadnak. G. John

8. Susan L. Shirk, *Kína: Fragile Superpower* (New York: Oxford University Press, 2007), 4. o.

9. Thomas Fingar, "A kínai külpolitika forrásai és alakítói", in *Sorsdöntő döntések: Choices That Will Shape China's Future*, szerk. Thomas Fingar és Jean C. Oi (Stanford, CA: Stanford University Press, 2020), 245. o.

10. Az árfolyam 2016-ra vonatkozik. "Poverty Headcount Ratio at \$5.50 a Day (2011 PPP) (% of Population)," World Bank, <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.UMIC>. Nemrégiben azonban Li Keqiang kínai miniszterelnök elismerte, hogy a kínaiak 42 százaléka még mindig napi 5 dollár alatti jövedelemmel él. Matthew Chitwood, "For China, Ending Poverty Is Just the Beginning: Making Good on Its Promise Won't Be Enough," *Foreign Affairs*, 2020. november 19. Lásd még Michael Beckley, *Unrivaled: Why America Will Remain the World's Sole Superpower* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2018), 130. o.

11. Beckley, *Unrivaled*, 34. o.

12. Erről lásd Charles Kenny: *The Upside of Down: Why the Rise of the Rest Is Good for the West* (New York: Basic Books, 2013).

13. John J. Mearsheimer, "America Unhinged", *National Interest*, 2014. január/február, 12., 26., 30. oldal.

14. John J. Mearsheimer, *A nagy téveszme: Liberal Dreams and International Realities* (New Haven, CT: Yale University Press, 2018), 228. o.

15. Például Stephen G. Brooks és William G. Wohlforth, *World Out of Balance: International Relations and the Challenge of American Primacy* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2008); és Beckley, *Unrivaled*.

16. John J. Mearsheimer és Stephen M. Walt, "Az offshore egyensúlyozás ügye: A Superior U.S. Grand Strategy," *Foreign Affairs* 95, no. 4 (2016. július/augusztus): 70-83.

17. Simon F. Reich és Richard Ned Lebow, *Good-Bye Hegemony! Power and Influence in the Global System* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2014), 2. oldal. Reich és Lebow egy lágyabb, John Ikenberry és Charles Kupchan által alkalmazott megnevezést is tartalmaz, amelyben a hegemónt olyan entitásként definiálják, amely képes olyan normarendszert létrehozni, amelyet mások szívesen

Ikenberry és Charles A. Kupchan, "Socialization and Hegemonic Power," *International Organization* 44, no. 3 (1993 nyár): 283-315. Ez azonban valóban a szó szélsőséges felhígításának tűnik, és nem hegemoniát, hanem véleményvezérséget vagy vállalkozói szellemet és meggyőzőési sikert sugall.

18. David A. Bell, "The Sound of Munich", *National Interest*, 2016. május-június, 41. o.

19. Doug Bandow, "Blame America Too for Our Ruptured Relations with the Chinese," *American Conservative*, 2019. július 4.

20. Laurence Whitehead, "International Aspects of Democratization," in *Transitions from Authoritarian Rule: Comparative Perspectives*, eds. Guillermo O'Donnell, Philippe C. Schmitter, and Laurence Whitehead (Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press, 1986), pp. 3-46.

21. Zakaria, "Új Kína-pánik".

22. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és alakítói), 241. o.

23. Robin Shepherd, *Kína kontra demokrácia: The Greatest Game-A Handbook for Democracies* (Washington: Halifax International Security Forum, 2020. november), 28. o.; és H. R. McMaster, *Battlegrounds: The Fight to Defend the Free World* (New York: Harper, 2020), 119. o.

24. John J. Mearsheimer, "Imperial by Design", *National Interest*, 2011. január/február, 33. o.; és Stephen M. Walt, "Explaining Obama's Asia Policy", *Foreign Policy*, 2011. november 18.

25. Mearsheimer és Walt, "The Case for Offshore Balancing". A kritikát lásd: David C. Kang, *American Grand Strategy and East Asian Security in the Twenty-First Century* (New York: Cambridge University Press, 2017), 193-98. o.

26. Stephen M. Walt, *A jó szándék pokla: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy* (New York: Farrar, Straus, and Giroux, 2018), 267. o.

27. Aaron L. Friedberg, *Verseny a felsőbbrendűségért: China, America, and the Struggle for Mastery in Asia* (New York: Norton, 2011), 7-8., 275., 279. oldal. Lásd még Lyle J. Goldstein, *Meeting China Half way: How to Defuse the Emerging US-China Rivalry* (Washington: Georgetown University Press, 2015), pp. 6-7. Friedberg is azok közé

tartozott az 1990-es években, akik aggódtak amiatt, hogy Északkelet-Ázsia

"a nagyhatalmi konfliktusok fellegvárává" válna. Aaron L. Friedberg, "Érett a rivalizálásra: A béke kilátásai a sokszínű Ázsiában," *International Security* 18, no. 3 (1993/94. tél): 7; és Aaron Friedberg, "Will Europe's Past Be Asia's Future?," *Survival* 42, no. 3 (2000 ősz): 147-59. A kelet-ázsiai nemzetközi instabilitásról szóló ilyen lelkes jóslatok azonban lényegében üresnek bizonyultak. Jong Kun Choi, "Predictions of Tragedy vs. Tragedy of Predictions in Northeast Asian Security," *Korean Journal of Defense Analysis* 18, no. 1 (Spring 2006): 7-33; és Kang, *American Grand Strategy and East Asian Security*, különösen a 3-4. oldalon, beleértve a 3. és 4. megjegyzést is.

28. George Friedman és Meredith LeBard, *The Coming War with Japan* (New York: St Martin's, 1991). Az egyik szerző később egy neves előrejelző cég vezetője lett. Erről a kérdéssel lásd még John Mueller, *Overblown: How Politicians and the Terror-ism Industry Inflate National Security Threats, and Why We Believe Them* (New York: Free Press, 2006), 109-11. o.; és Zakaria, "New China Scare".

29. Samuel P. Huntington, "America's Changing Strategic Interests", *Survival* 33, no. 1 (January/February 1991): 8, 10. A gazdasági háború fogalma közel áll az oximoronhoz. Vannak esetek, amikor van némi értelme - például amikor a világ 1990-ben összehangoltan embargót rendelt el Irak ellen -, de a háború lényegében nulla (vagy negatív) összegű, míg a gazdasági csere, bár nem mindig teljesen tisztességes vagy egyenlő, általában pozitív összegű - mindkét fél nyer. Lásd Robert Jervis, "Nemzetközi elsőbbség: *International Security* 17, no. 4 (1993 tavasz): 57-58.

30. Samuel P. Huntington, "Why International Primacy Matters," *International Security* 17, no. 4 (1993 tavasz): 77, 80. Amikor Japán 1993-ban egyfajta gazdasági stagnálásba került, Huntington a balkáni polgárháborúra helyezte át a hangsúlyt, és extrapolálva azt a nézetet hirdette, hogy a világ ügyeinek nagy problémája most a "civilizációk összecsapása" körül összpontosul, annak ellenére, hogy az Egyesült Államok és a legtöbb keresztény ország a muszlim oldalt támogatta Boszniában. Erről lásd: John Mueller, *The Remnants of War* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2004): 145-46.

31. Christopher Layne, "Az egypólusú illúzió: *International Security* 17, no. 4 (1993 tavasz): 37; az érdektelenek számára pedig lásd Thomas U. Berger, "From Sword to Chrysanthemum: Japán antimilitarista kultúrája", *International Security* 17, no. 4 (1993 tavasz): 119-50; valamint Peter J. Katzenstein és Nobuo Okawara, "Japan's National Security:

Structures, Norms, and Policies," *International Security* 17, no. 4 (1993 tavasz): 115-16.

32. Lásd még Doug Bandow, "The Ultimate Irony: Is China the 'America' of Asia?," *National Interest*, 2015. május 27.

33. Friedberg, *A Contest for Supremacy*, 7. o.; Stephen M. Walt, "Be Afraid of the World, Be Very Afraid", *Foreign Policy*, 2019. május 20.; Robert S. Ross, "Chinese Nationalism and Its Discontents", *National Interest*, November/December 2011; Shirk, *China: Fragile Superpower*, 190. o.; Alastair Iain Johnston, "How New and Assertive Is China's New Assertiveness?," *International Security* 37, no. 4 (2013 tavasz): 7-48; valamint Andrew Scobell, Ely Ratner és Michael Beckley, *China's Strategy towards South and Central Asia: An Empty Fortress* (Santa Monica, CA: RAND Corporation Research Report, 2014).

34. Richard Rosecrance, *A kereskedelmi állam felemelkedése: Commerce and Conquest in the Modern World* (New York: Basic Books, 1986).

35. Bell, "The Sound of Munich", 37. o. Lásd még Charles Kenny, *Close the Pentagon: Rethinking National Security for a Positive-Sum World* (Washington: Center for Global Development, 2020), 4. fejezet.

36. Shirk, *Kína*: 261. o. Lásd még Benjamin H. Friedman és Justin Logan, "Why the U.S. Military Budget Is 'Foolish and Sustainable'," *Orbis* 56, no. 2 (Spring 2012): 181-82; valamint Richard Ned Lebow és Benjamin Valentino, "Lost in Transition: A Critical Analysis of Power Transition Theory," *International Relations* 23, no. 3 (2009. szeptember): 389-410.

37. Richard K. Betts, *Amerikai erő: Dangers, Delusions, and Dilemmas in National Security* (New York: Columbia University Press, 2012), 181. o. Lásd még Jonathan Kirshner, "Az offenzív realizmus tragédiája: Classical Realism and the Rise of China," *European Journal of International Relations* 18, no. 1 (2012): 53-75.

38. Thomas J. Christensen, *The China Challenge: Shaping the Choices of a Rising Power* (New York: Norton, 2015), 298. o.

39. Odd Arne Westad, "A kínai magatartás forrásai: *Foreign Affairs* 98, no. 5 (2019. szeptember/október): 90.

40. Goldstein, *Meeting China Halfway*, 355. o.

41. Kiterjedt tárgyalást lásd Mueller, *Stupidity of War*,

ch. 1; a biztonsági dilemmáról lásd a 21-22. oldalt. Lásd még Mueller, *Overblown*, 77-78. oldal.

42. John Lewis Gaddis, *Most már tudjuk: Rethinking Cold War History* (New York: Oxford University Press, 1997), 221. o.

43. Robert Jervis, "A hidegháború biztonsági dilemma volt?," *Journal of Cold War Studies* 3, 1. sz. (2001. tél): 36.

44. Zakaria, "Új Kína-pánik". Lásd még: Fareed Zakaria, "The Pentagon Is Using China as an Excuse for Huge New Budgets", *Washington Post*, 2021. március 18. A hadseregnek hosszú és mélyen lenyűgöző múltja van a fenyegetések eltúlzása terén. Az 1880-as években például az amerikai haditengerészeti vezetők megsejtették, hogy a chilei haditengerészet fenyegetést jelent: "Az amerikai partok kifosztására leginkább esélyes nemzetek közül" - jegyzi meg egy történész - "a három [brit építésű] vashajó birtokában lévő Chilét említették a leggyakrabban". John A. Thompson, "Az amerikai sebezhetőség eltúlzása: The Anatomy of a Tradition," *Diplomatic History* 16, no. 1 (Winter 1992): 24.

45. Richard Hanania, "China's Real Threat Is to America's Ruling Ideology," *Palladium Magazine*, 2020. december 14.

46. Például: David Ignatius, "China Has a Plan to Rule the World", *Washington Post*, 2017. november 28. Lásd még McMaster, *Battlegrounds*, ch. 3. Ezzel szemben lásd Beckley, *Unri-valed*, pp. 89-97; valamint David C. Kang és Brad Carson, "Jaw-Jaw-Jaw: When It Comes to China, America Doth Protest Too Much, David Kang Thinks," *War on the Rocks*, 2019. április 19.

47. Lásd még Hanania, "'Nagyhatalmi verseny' mint anachronizmus".

48. Nemzeti Hírszerzési Tanács, "Globális tendenciák: NIC 2017-001, 2017. január, 44. o. Vagy ahogy a Reuters összefoglalja a gondolatot: "Bár a forró háborút el lehet kerülni, az államok közötti érték- és érdekkülönbségek, valamint a regionális dominanciára való törekvések a befolyási szférák világához vezetnek". Jonathan Landay, "U.S. Intelligence Study Warns of Growing Conflict Risk," Reuters, 2017. január 9. Ezzel szemben lásd Hanania, "'Great Power Competition' as an anachronism" (A 'nagyhatalmi verseny' mint anakronizmus).

49. Sőt, hogy ezt a pontot talán a végletekig feszegezzük, ha egy olyan korszakba lépünk, amelyben a gazdasági motivációk

válnak elsődlegessé, és amelyben a katonai erő nem tekinthető ésszerű módszernek a gazdagság elérésére, akkor a "befolyás" gondolata elavulttá válik, mert elvileg a tisztán gazdasági szereplők nem sokat törődnek a "befolyás" fogalmával.

a befolyásról. Őket a meggazdagodás érdekli. (Japánban és Németországban azonban azt tapasztalták, hogy a befolyás, a státusz és a presztízs általában együtt jár a vagyon felhalmozásával, de ez csak járulékos hatás). Tegyük fel, hogy egy vállalat elnöke két történet közül választhat, amit a részvényeseknek elmondhat. Az egyik üzenet így szólna: "Nagy befolyást élvezünk az iparágban. Amikor mi beszélünk, mindenki figyel ránk. A nyereségünk nulla." A másik: "Az iparágban senki sem figyel ránk a legkevésbé, és soha senki nem kér tőlünk tanácsot. Valójában mi vagyunk a szakma viccei. Kézze-lábbal keressük a pénzt." Nem kétséges, hogy melyik történet melegítené meg alaposabban a részvényesek szívét.

50. Reich és Lebow, *viszlát hegemonia!*, p.16. Részletes tárgyalást lásd Mueller, *Stupidity of War*.

51. Lásd Stephen M. Walt, "Több vagy kevesebb: The Debate on U.S. Grand Strategy", *Foreign Policy*, 2013. január 2.

52. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és alakítói), 239. o.

53. Westad, "A kínai magatartás forrásai", 89. o.

54. H. R. McMaster, "Hogyan látja Kína a világot: And How We Should See China", *The Atlantic*, 2020. május.

55. Érdekes módon, bár Hal Brands azt állítja, hogy a jelenlegi verseny ideológiai jellegű, elismeri, hogy "az ideológiai szakadék" "halvány a hidegháború idejéhez képest". Hal Brands, "Democracy vs. Authoritarianism: How Ideology Shapes Great-Power Conflict," *Survival* 60, no. 5 (2018. október-november): 64.

56. Leif Wenar, *Blood Oil: Tyrants, Violence, and the Rules That Run the World* (New York: Oxford University Press, 2015). Hogyan - valahogy, bizonyos esetekben Kína képes lehet - bizonyos áron - segíteni nekik, hogy fejlesszék a megfigyelési technológiájukat, hogy még hatékonyabban tekintélyelvűvé válhassanak. Brands, "Democracy vs. Authoritarianism", 76. o.

57. Alastair Iain Johnston, "Kína a rendek világában: Rethinking Compliance and Challenge in Beijing's International Relations," *International Security* 44, no. 2 (Fall 2019): 36.

58. Kiterjedt vizsgálatért lásd Mueller, *Stupidity of War*.

59. Chas W. Freeman, Jr., "Az Egyesült Államok és Kína:

Test, Fort Lesley J. McNair, Washington, D.C., 2018. február 8. A térség államainak követeléseiről, ellenköveteléseiről és visszaszerzési projektjeiről bővebben lásd: Kang, *American Grand Strategy and East Asian Security*, 46-55. o.

60. Lyle J. Goldstein, "Why China Wants Its Navy to Patrol the Atlantic Ocean", *National Interest*, 2019. december 15. Lásd még Brands, "Democracy vs. Authoritarianism", 75. o., és Johnston, "China in a World of Orders", 30. o.

61. A vitát lásd Kate Higgins-Bloom, "Élelmiszerharc: Why the Next Big Battle May Be Fought Not Over Treasure or Territory-But for Fish," *Foreign Policy*, 2018. szeptember 12.; és Nguyen Xuan Quynh et al., "China Is Winning the Silent War to Dominate the South China Sea," *Bloomberg*, 2019. július 10..

62. Benjamin Herscovitch, "A Balanced Threat Assessment of China's South China Sea Policy," *Cato Institute Policy Analysis* no. 820, 2017. augusztus 28.

63. Zakaria, "New China Scare"; és Hanania, "China's Real Threat".

64. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és alakítói), 239. o.

65. McMaster, "Hogyan látja Kína a világot".

66. Zakaria, "Új Kína-pánik".

67. Catherine Maticic, "Cold War Espionage Paid Off-Until It Backfired, East German Spy Records Reveal," *Science*, 2017. július 31.

68. Maticic, "A hidegháborús kémkedés kifizetődött". Valami hasonlót lehet mondani a történelem leghíresebb kémkedési epizódjáról: az atombombatitkok illegális megszerzéséről az Egyesült Államoktól a Szovjetunió által a második világháború végén. A nagy költséggel és erőfeszítéssel ellopott dokumentumok csak marginális jelentőséggel bírtak, sőt, talán még a Szovjetunióknak is rossz szolgálatot tettek. Az eltulajdonított dokumentumok nélkül az ország a szovjet tudósok egy része által preferált terveket követte volna, ami nagyjából ugyanabban az időben, de jóval alacsonyabb költséggel hasonló hatékonyságú fegyvert eredményezett volna. John Mueller, *Atomic Obsession: Nuclear Alarmism from Hiroshima to Al-Qaeda* (New York: Oxford University Press, 2010), 49-50. o. Lásd még Jon

R. Lindsay, "Stuxnet and the Limits of Cyber Warfare", *Security Studies* 22, no. 3 (2013): 365-404; Jon R. Lindsay,

"The Impact of China on Cybersecurity: Fiction and Friction," *International*

Security 39, no. 3 (2014/15. tél): 7-47; Andrea Gilli és Mauro Gilli, "Why China Has Not Caught Up Yet: *International Security* 43, no. 3 (Winter 2018/19): 141-89; és Alex Nowrasteh, "Espionage, Espionage-Related Crimes, and Immigration: A Risk Analysis, 1990-2019", *Cato Institute Policy Analysis* no. 909, 2021. február 9.

69. Hanania, "Kína valódi fenyegetése".

70. Johnston, "China in a World of Orders", 54-55. o., 45n79. o.

71. Scott L. Kastner, "A Tajvani-szoros még mindig robbanásveszélyes? Rethinking the Prospects for Armed Conflict between China and Taiwan," *International Security* 40, no. 3 (2015/16. tél): 54-92.

72. M. Taylor Fravel, "Mike Pompeo kritizálta Kínát, amiért nem tartja tiszteletben szomszédai területi integritását. What's the Story?", *Washington Post*, 2020. február 21. Lásd még Chas

W. Freeman, Jr., "China's National Experiences and the Evolution of PRC Grand Strategy," in *China and the World*, szerk. David Shambaugh (New York: Oxford University Press, 2020), pp. 47-48.

73. Bár ez csak távoli remény marad, ha Kínának valahogy sikerül valódi demokráciává válnia, Tajvan akár önként is csatlakozhat.

74. Christopher A. Preble, *The Power Problem: How American Military Dominance Makes Us Less Safe, Less Prosperous, and Less Free* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2009), 69. o.

75. Az ukrajnai vállalkozás és annak Oroszország számára felmerülő költségeinek értékelését lásd: Mueller, *Stupidity of War*, 154-55. o.

76. Michael Beckley, válasz Travis Sharpnak és John Speed Meyersnek, "Levezés: *International Security* 43, no. 3 (2018/19. tél): 196-97. Kiterjedtebb értekezést lásd Beckley, *Unri- valed*, 78-87. o. A kínai hadseregben elharapózó korrupcióról lásd Minxin Pei, *China's Crony Capitalism: The Dynamics of Regime Decay* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2016), 262. o.

77. David A. Shlapak és Michael Johnson, *Reinforcing Deterrence on NATO's Eastern Flank: A Baltikum védelmének hadviselése*

(Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2016); és Eric Heginbotham et al., *The U.S.-China Military Scorecard: Forces, Geography, and the Evolving Balance of Power, 1996-2017* (Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2015).

78. Egy ilyen stratégia lehetséges alkalmazásáról Japán ellen Pearl Harbor után lásd John Mueller, "Pearl Harbor: *International Security* 16, no. 3 (1991/92. tél): 172-203; és John Mueller, *Quiet Cataclysm: Reflections on the Recent Transformation of World Politics* (New York: HarperCollins, 1995), 7. fejezet.

79. Freeman, "A szuperhatalmak játéka". Lásd még Beckley, *Unrivaled*, 3. fejezet.

80. Thomas Fingar és Jean C. Oi, "Bevezetés", in Fingar és Oi, *Sorsdöntő döntések*, 6. oldal.

81. Elizabeth C. Economy, *A harmadik forradalom: Xi Jinping and the New Chinese State* (New York: Oxford University Press, 2018),

p. 157; és Graham Allison, *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?* (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2017), 124. o.

82. Barry Naughton, *A kínai gazdaság: 2. kiadás: Adaptáció és növekedés*. (Cambridge, MA: MIT Press, 2018), pp. 565-66.

83. Carl Minzner, *Egy korszak vége*: (New York: Oxford University Press, 2018), 4. o.

84. Melanie Manion, "A korrupció kihívása", in *China's Challenges*, szerk. Jacques deLisle és Avery Goldstein (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2015), 134-35. o.; és Pei, *China's Crony Capitalism*, 217-31. o.

85. Alice Lyman Miller, "Xi Jinping and the Evolution of Chinese Leadership Politics", in Fingar and Oi, *Fateful Decisions*, 39. o.; és Andrew Wedeman, "Anticorruption Forever?", in Fingar and Oi, *Fateful Decisions*, 97. o..

86. Minxin Pei, "China's Coming Upheaval: Competition, the Coronavirus, and the Weakness of Xi Jinping," *Foreign Affairs* 99, no. 3 (2020. május-június): 83. o.; valamint Thomas Fingar és Jean C. Oi, "China's Challenges: Now It Gets Much Harder," *Washington Quarterly* 43, no. 1 (Spring 2020): 74-75.

87. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 16. o.; és David Shambaugh,

"Kína és a világ: Shambaugh, *China and the World*, 351. o., "Future Challenges", in: Shambaugh, *China and the World*.

88. Manion, "A korrupció kihívása", 137. o.

89. Wedeman, "Antikorrupció örökre?", 105-6. o.

90. Pei, *China's Crony Capitalism*, 260. és 266. o.

91. Zakaria, "A Pentagon kifogásként használja Kínát".

92. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 16. o.

93. Barry Naughton, "Grand Steerage", in Thomas and Oi, *Fateful Decisions*, 75. o.

94. Tanner Greer, "Egy övezet, egy út, egy nagy hiba: Kína külpolitikai projektje kudarcot vallott, amit a kínaiak nem tudnak megtenni.

U.S. Shouldn't Copy", *Foreign Policy*, 2018. december 6. Lásd még Fingar és Oi, "China's Challenges", 79-80. oldal.

95. James Kynge és Jonathan Wheatley, "China Pulls Back from the World: *Financial Times*, 2020. december 11.

96. Fingar és Oi, "China's Challenges", 80. o.

97. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 195. o.

98. McMaster, "Hogyan látja Kína a világot".

99. Shambaugh, "Kína és a világ: 387. o.

100. Ho-fung Hung, "Kína és a globális dél", in Fingar Oi, *Fateful Decisions*, 271. o.; és Beckley, *Unrivaled*, 46. o.

101. Sean R. Roberts, *Az uigurok elleni háború: China's Internal Campaign against a Muslim Minority* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2020), 1-4. fejezet.

102. Sheena Chestnut Greitens, Myunghee Lee és Emir Yazici, "Terrorizmus elleni küzdelem és megelőző elnyomás: China's Chang-ing Strategy in Xinjiang," *International Security* 44, no. 3 (Winter 2019/2020): 14-17, 22-23. Lásd még a 2015 végén sajtó alá rendezett könyvben folytatott vitákat: Ben Hillman és Gray Tuttle (szerk.), *Ethnic Conflict in Tibet and Xinjiang: Unrest in China's West* (New York: Columbia University Press, 2016), különösen James Leibold "Interethnic Conflict in the

- KNK: Hszincsiang és Tibet mint kivételek?", 223-50. old. Lásd még Johnston, "Kína a rendek világában", 37. o.
103. E változás időzítéséről lásd Roberts, *The War on the Uyghurs*, 194-95. o., *A háború az ujugrok ellen*.
104. Greitens, Lee és Yazici, "Counterterrorism and Preventive Repression", 17-20., 28-39., 42., 44. oldal.
105. Greitens, Lee és Yazici, "Counterterrorism and Preventive Repression", 38. és 42. oldal; valamint Sigal Samuel, "China Is Treating Islam Like a Mental Illness", *The Atlantic*, 2018. augusztus 28.
106. Greitens, Lee és Yazici, "Counterterrorism and Preventive Repression", 19., 42-43. oldal.
107. Matthew Hill, David Campanale és Joel Gunter, "'Céljuk, hogy mindenkit elpusztítsanak': Uighur Camp Detainees Allegedly Systematic Rape," *BBC News*, 2021. február 2.
108. Greitens, Lee és Yazici, "Counterterrorism and Preventive Repression", 13-14. o., 45. o., 45. o.
109. A hszincsiangi han kínai és ujugur közösségek közötti szakadékról lásd Tom Cliff, *Oil and Water: Being Han in Xinjiang* (Chicago: University of Chicago Press, 2016).
110. Rod McGuirk, "Australian Think Tank Finds 380 Detention Camps in Xinjiang," *Washington Post*, 2020. szeptember 24.
111. Peter Goff, "Hszincsiang legújabb," *Irish Times*, 2019. december 16.
112. McGuirk, "Australian Think Tank Finds 380 Detention Camps in Xinjiang" (Ausztrál agytröszt 380 fogolytábort talált Hszincsiangban).
113. Roberts, *The War on the Uyghurs*, különösen a 197. oldalon.
114. Mueller, *A háború ostobasága*, 131. o.
115. Mueller, *Túlzásba vitték*.
116. Ben Hillman, "Bevezetés: Hillman és Tuttle, *Ethnic Conflict in Tibet and Xinjiang*, 3. és 5. o.; valamint Greitens, Lee és Yazici, "Counterterrorism and Preventive Repression", 22-24. o., "Counterterrorism and Preventive Repression".
117. Hillman, "Bevezetés", 11-12. oldal.
118. Javier C. Hernández, "Kemény büntetések, homályosan meghatározott bűncselekmények: Hong Kong's Security Law Explained," *New York Times*, frissítve: 2020. július 13.
119. Fingar és Oi, "Bevezetés", 8-9. oldal.
120. Bandow, "Blame America Too".
121. Hongkong és Kína korrupcióval kapcsolatos összehasonlítását lásd Melanie Manion, *Corruption by Design: Building Clean Government in Mainland China and Hong Kong* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2004).
122. Amy Gunia, "Az USA visszavonhatja Hongkong 'különleges státuszát'. Here's What That Means for Business in the Global Financial Hub," *Time*, 2020. május 29. Lásd még Minxin Pei, "China Is Courting Disaster in Hong Kong," *Project Syndicate*, 2019. június 13.; és Minxin Pei, "How the Hong Kong Calamity Will Play Out," *Project Syndicate*, 2020. május 25.
123. Hernández, "A hongkongi biztonsági törvény magyarázata".
124. James A. Dorn, "Why China at 70 Needs to Listen to the Voices of Those It Silenced," *South China Morning Post*, 2019. szeptember 30. Lásd még Daron Acemoglu és James A. Robinson, *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty* (New York: Crown Business, 2012), 440. o.
125. Allison, *Destined for War*, 123. o.; valamint Fingar és Oi, "China's Challenges", 69. o.
126. Naughton, "Grand Steerage", 52. o. Lásd még Beckley, *Unrivaled*, 3. fejezet.
127. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 106. és 109. o.
128. Fingar és Oi, "Bevezetés", 5. o. Lásd még: Minzner, *Egy korszak vége*, 82. o.
129. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 13. o.
130. Naughton, *The Chinese Economy*, 354. és 359. o.
131. Naughton, "Grand Steerage", 62-80. oldal.
132. Beckley, *Unrivaled*, 48. o.

133. Gabriel Wildau, "China's State-Owned Zombie Economy: *Financial Times*, 2016. február 29.
134. Lingling Wei, "China's Xi Ramps Up Control of Private Sector. 'Nincs más választásunk, mint követni a pártot'", *Wall Street Journal*, 2020. december 10.
135. Wildau, "Kína állami tulajdonú zombi-gazdasága".
136. Nicholas R. Lardy, *Az állam visszavág: A gazdasági reform vége Kínában?* (Washington: Peterson Institute for International Economics, 2019. január), pp. 6, 122-24.
137. Gary King, Jennifer Pan és Margaret E. Roberts, "How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression," *American Political Science Review* 107, no. 2 (May 2013): 326-43.
138. Lily Kuo, "China Sentences Citizen Journalist to Four Years in Prison for Wuhan Lockdown Reports," *Washington Post*, 2020. december 28.
139. Allison, *Destined for War*, 130. és 121. o.
140. Gazdaság, *A harmadik forradalom*, 15. és 232. o.
141. James Fallows, "Józanító hírek Kínából, 4 millió rész", *The Atlantic*, 2015. február 24. Lásd még Michael Mandelbaum, "Xi's Power Play: Forradalom Kínában. Again," *American Interest*, 2019. január 21.
142. Xueguang Zhou, "Social Media and Governance in China", in Fingar és Oi, *Fateful Decisions*, 147. o.
143. Lindsay, "The Impact of China on Cybersecurity" (Kína hatása a kiberbiztonságra), 14. oldal.
144. Fingar és Oi, "China's Challenges", 70-71. oldal.
145. Talha Burki, "China's Successful Control of COVID-19," *The Lancet* 20, no. 11 (November 1, 2020): 1240-41.
146. Miller, "Xi Jinping and the Evolution of Chinese Leadership Politics" (Hszi Csin-ping és a kínai vezetői politika fejlődése), 50. o.
147. Pei, *China's Crony Capitalism*, 267. o.
148. Naughton, "Grand Steerage", 61. o.; Beckley, *Unrivaled*, 7., 132. o.; és Naughton, *The Chinese Economy*, 8. fejezet.
149. Pei, "China's Coming Upheaval", 82-83. o.; Fingar és Oi, "China's Challenges", 75. o.; és Brands, "Democracy vs Authoritarianism", 109. o..
150. Acemoglu és Robinson, *Miért bukna el a nemzetek*, 128. o.
151. Mueller, *A háború ostobasága*, 36. o.
152. Acemoglu és Robinson, *Miért bukna el a nemzetek*, 128. o.
153. Fingar és Oi, "China's Challenges", 75. és 80. o.; valamint Vladislav Zubok és Constantine Pleshakov, *Inside the Kremlin's Cold War: From Stalin to Khrushchev* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1996), 307. o.).
154. Acemoglu és Robinson, *Miért bukna el a nemzetek*, 128. o.
155. A kínai elitek vagy érdekcsoportok bohóckodásáról és kapacitásairól lásd Max Fisher, "China's Authoritarianism Is Dooming Its Economy", *Vox*, 2015. július 9.; és Lardy, *The State Strikes Back*, 125-27. o., valamint Lardy, *The State Strikes Back*, 125-27. o..
156. Jeremy L. Wallace, "Juking the Stats? Authoritarian Information Problems in China," *British Journal of Political Science* 46, no. 1 (2016): 11-29.
157. Jack F. Matlock, Jr., *Egy birodalom boncolása: The American Ambassador's Account of the Collapse of the Soviet Union* (New York: Random House, 1995), pp. 565-66. A hidegháború végéről lásd John Mueller, "What Was the Cold War About? Evidence from Its Ending," *Political Science Quarterly* 119, no. 4 (Winter 2004-05): 609-31; valamint Mueller, *War and Ideas*, 5. fejezet.
158. Szergej Mikojan, a Szovjetunió egykori elnökének fia 1992-ben hangsúlyozta, hogy Oroszország "most fejezett be egy csodát: egy nagy birodalom felbomlott, és egy totalitárius diktatúrát teljesen békésen felszámoltak". Sergo Mikoyan, "Stop Treating Russia as a Loser," *New York Times*, 1992. március 25.
159. Pei, "China's Coming Upheaval", 93. o.
160. Miller, "Xi Jinping and the Evolution of Chinese Leadership Politics" (Hszi Csin-ping és a kínai vezetői politika fejlődése), 34. o.

- A japán stagnálásról lásd Ho-fung Hung, *The China Boom: Why China Will Not Rule the World* (New York: Columbia University Press, 2016), 118. o.
162. Lardy, *The State Strikes Back*, pp, 119-120.
163. Naughton, "Grand Steerage", 53. o.
164. Fingar és Oi, "China's Challenges", 68. o. Ugyanez igaz lehet a Putyin vezette Oroszországra is.
165. Minzner, *Egy korszak vége*, 175. o.
166. Lardy, *The State Strikes Back*, 3. és 80. o.
167. Zakaria, "Új Kína-pánik".
168. Andrew G. Walder, "China's National Trajectory", in Fingar és Oi, *Fateful Decisions*, 356. o.
169. Richard Wike és Bridget Parker, "Corruption, Pollution, Inequality Are Top Concerns in China," Pew Research Center, 2015. szeptember 24.
170. Wedeman, "Antikorrupció örökre?", 106. o.
171. Fingar és Oi, "Kína kihívásai", 71. o.
172. Westad, "A kínai magatartás forrásai", 89. o.
173. Gordon G. Chang, *The Coming Collapse of China* (New York: Random House, 2001), xvi, xvii. o.
174. Acemoglu és Robinson, *Why Nations Fail*, 81. o., 436-41. o.
175. Acemoglu és Robinson, *Why Nations Fail*, 442. o.
176. Minzner, *Egy korszak vége*, 172. o.
177. Myron Rush, "Fortune and Fate", *National Interest*, különszám, 1993 tavasz, 21. o.
178. Fingar és Oi, "China's Challenges", 80. o.
179. Paul Kennedy, "A Time to Appease", *National Interest*, 2010. június 28.
180. Jeffrey Goldberg, "Az Obama-doktrína: Az USA. President Talks through His Hardest Decisions about America's Role in the World," *The Atlantic*, 2016. április.
181. Freeman, "A szuperhatalmak játéka".
182. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és alakítói), 246. o.
183. "Szakértők: Russia, the U.S. and China Will Determine the Future of the World," *Russia Beyond*, 2016. október 26.
184. Colin Grabow, "Felelős érdekeltek: Cato Institute Policy Analysis no. 821, 2017. október 3.; Zakaria, "New China Scare"; M. Taylor Fravel és mások, "Opinion: China Is Not an Enemy," *Washington Post*, 2019. július 3.; Deborah Brautigam, "Misdiagnosing the Chinese Infrastructure Push," *American Interest*, 2019. április 4.; és Parag Khanna, "Washington Is Dismissing China's Belt and Road. That's a Huge Strategic Mistake," *Politico Magazine*, 2019. április 30.
185. Amint azt Betts, *American Force*, 188. o., megfigyelte.
186. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és formálói), 236. o.
187. Steven Lee Myers és Keith Bradsher, "China Says It Remains Open to the World, but Wants to Dictate Terms," *New York Times*, frissítve 2021. március 3-án. Annak vizsgálatához, hogy az Egyesült Államok hogyan játszotta ezt a szerepet, lásd Michael Mastanduno, "System Maker and Privilege Taker: U.S. Power and the International Political Economy," *World Politics* 61 no. 1 (January 2009): 121-54.
188. A vitát lásd James Bacchus, Simon Lester és Huan Zhu, "Disciplining China's Trade Practice at the WTO: How WTO Complaints Can Help Make China More Market-Oriented", Cato Institute, Policy Analysis no. 856, 2018. november 15.; valamint Weihuan Zhou, *China's Implementation of the Rulings of the World Trade Organization* (London: Hart, 2019).
189. Pénznem: Zakaria, "Új Kína-pánik". Vám: Johnston, "China in a World of Orders", 42. o.
190. Fingar, "Sources and Shapes of Chinese Foreign Policy" (A kínai külpolitika forrásai és alakítói), 229-30. o.
191. Hung, *The China Boom*, 180. o.

192. Shambaugh, "Kína és a világ: 360-61. o., "Future Challenges" (Jövő kihívásai).

193. Pei, "China's Coming Upheaval", 82. és 95. o.

194. Strobe Talbott, "Remaking the Red Menace", *Time*, 1990. január 1., 36-38. o.; és Westad, "Sources of Chinese Conduct", "A kínai magatartás forrásai".

p. 86. Kiterjedt tárgyalást lásd Mueller, *A háború ostobasága*, 2. fejezet.

195. Erről a kérdéstről lásd Fravel et al., "China Is Not an Enemy".

196. Goldstein, *Meeting China Halfway*, 338. o.

197. Kiterjedt tárgyalást lásd Mueller, *Capitalism, Democracy, and Ralph's Pretty Good Grocery*, 8. fejezet.

198. Részletesebb kifejtésért lásd Mueller, *Stupidity of War*, 2. fejezet.

199. Charles Wolf, Jr. et al., *The Costs of the Soviet Empire* (Santa Monica, CA: Rand Corporation, 1983).

200. A jelenlegi körülmények azonban valószínűleg nem vezetnek semmihez, ami távolról is ilyen katasztrofális lenne.

201. Bandow, "Blame America Too". A gazdasági szankciók hiábavalóságáról ilyen körülmények között lásd Richard Hanania, "Ineffektív, erkölcstelen, politikailag kényelmes: Cato Institute Policy Analysis no. 884, 2020. február 18.; valamint Murat Sofuoglu és Melis Alemdar, "Have US-Imposed Sanctions Ever Worked?", interjú Gary Hufbauerrel, TRT World, 2018. szeptember 24.

202. Például: Economy, *The Third Revolution*, 237-47. o.; Minzner, *End of an Era*, 181-88. o.; Westad, "Sources of Chinese Conduct", 94-95. o.; McMaster, "How China Sees the World", valamint Hal Brands és Zack Cooper, "After the Responsible Stakeholder, What?". *Debating America's China Strategy*, *Texas National Security Review* 2, no. 3 (2019. február).

203. Beckley, *Unrivaled*, 37-38. oldal. Lásd még Rory Truex, "What the Fear of China Is Doing to American Science", *The Atlantic*, 2021. február 16.; és Nowrasteh, "Kémkedés, kémkedéssel kapcsolatos bűncselekmények".

204. Freeman, "A szuperhatalmak játéka".

205. Shirk, *Kína*: 255. o.

206. Courtney J. Fung, "China's Troop Contributions to U.N. Peacekeeping," United States Institute of Peace piece brief 212, 2016. július 26.
207. McMaster, "How China Sees the World"; és McMaster, *Battlegrounds*, 97-99. oldal.
208. Shambaugh, "Kína és a világ: Shambawa: A jövő kihívásai," p. 350. Lásd még: Chestnut Greitens, Lee és Yazici, "Counter- terrorism and Preventive Repression", 47. o.
209. Idézi: Brands, "Democracy vs. Authoritarianism", 91. o.
210. Shambaugh, "Kína és a világ: 363-64. o., "Future Challenges" (Jövő kihívásai).
211. Helen Davidson és Patrick Wintour, "US 'Deeply Disturbed' by Reports of Systematic Rape in China's Xinjiang Camps," *The Guardian*, 2021. február 4.
212. Roberts, *The War on the Uyghurs*, 67-68. oldal. Az is lenyűgöző, hogy Kína képtelen volt megbirkózni azzal a ténnyel, hogy Mao Ce-tung egy szörnyeteg volt, bár a németek és az oroszok képesek voltak erre a saját szörnyetegeikkel, Hitlerrel és Sztálinnal. A következtetést, miszerint a Nagy Ugrás Előre alatt Mao alatt elpusztult kínaiak száma valószínűleg legalább tízszeresen meghaladja a II. világháború alatt a japán invázió és megszállás alatt elpusztultak számát, lásd Mueller, "Pearl Harbor": Katonai kellemetlenség, politikai katasztrófa", 202. o.; vagy Mueller, *Quiet Cataclysm*, 109. o. Még magasabb számokat lásd Frank Dikötter, *Mao's Great Famine: The History of China's Most Devastating Catastrophe, 1958-1962* (New York: Walker, 2010).
213. Lásd még: Salvatore Babones, "China Is Losing Influence and That Makes It Dangerous", *Foreign Policy*, 2021. március 3. David Shambaugh úgy véli, hogy "ha Hszi-t eltávolítanák hivatalából, Kína belpolitikája - és így külpolitikája is - radikálisan más irányba mozdulhatna el", egy "puhább tekintélyelvűség" felé, amelyet belföldön "a szomszédokkal, az EU-val és az Egyesült Államokkal való feszültségek és feszültségek enyhítésére irányuló erőfeszítések" kísérnének. Azt a pletykát is továbbítja, hogy Xi Parkinson-kórban szenved. Shambaugh, "Kína és a világ: Jövőbeli kihívások", 350-51. oldal.
214. Westad, "A kínai magatartás forrásai", 91. o.
215. Mueller, *Stupidity of War*, 1-2. fejezet; és Raymond L. Garthoff, *A Journey through the Cold War: A Memoir of Containment and Co- existence* (Washington: Brookings

**A CATO INTÉZET
KAPCSOLÓDÓ TANULMÁNYAI**

Kémkedés, kémkedéssel kapcsolatos bűncselekmények és bevándorlás: A Risk Analysis, 1990-2019, írta Alex Nowrasteh, Policy Analysis no. 909 (2021. február 9.)

Gyártott válság: "Szabad piacok és a nemzetbiztonság"
Scott Lincicome, Policy Analysis no. 907 (2021. január 27.)

The Impact of Retaliatory Tariffs on Agricultural and Food Trade by Colin A. Carter and Sandro Steinbach, Research Briefs in Economic Policy no. 243 (2020. december 9.)

The American News Media's Volatile Perspectives on China by Ted Galen Carpenter, *Cato Journal* (2020 ősz)

A "kínai sokk" tesztelése: Scott Lincicome, Policy Analysis no. 895 (2020. július 8.)

"A pénz mint fegyverrendszer": Renanah Miles Joyce és Brian Blankenship: **A külföldi védelmi szerződések ígéretei és buktatói**, Policy Analysis no. 892 (2020. június 3.)

Modern hadsereg építése: Gomez, Christopher A. Preble, Lauren Sander, és Brandon Valeriano, fehér könyv (2020. május 26.)

A nemzetközi fenyegetések értékelése a hidegháború alatt és után John Mueller tanulmánya (2020. május 6.)

Does Trade Integration Contribute to Peace? by Jong-Wha Lee and Ju Hyun Pyun, Research Briefs in Economic Policy no. 211 (2020. április 22.)

A fejlesztési dimenzió: James Bacchus és Inu Manak, Policy Analysis no. 887 (2020. április 13.)

A kereskedelmi sokkokra adott fogyasztási válasz: Waugh, Research Briefs in Economic Policy no. 208 (2020. április 1.)

Hatástalan, erkölcstelen, politikailag kényelmes: Richard Hanania, Policy Analysis no. 884 (2020. február 18.)

High Anxiety: How Washington's Exaggerated Sense of Danger Harms Us All by John Glaser and Christopher A. Preble, tanulmány (2019. december 10.)

**A LEGÚJABB TANULMÁNYOK A
CATO INTÉZET POLITIKAI ELEMZŐ
SOROZAT**

916. **Vállalkozók és rendeletek:** Chris Edwards (May 5, 2021): **Az új vállalkozások állami és helyi akadályainak eltávolítása** (May 5, 2021)
915. **A nagysebességű vasút pénznyelője:** Randal O'Toole (2021. április 20.): **Miért nem kellene az Egyesült Államoknak milliárdokat költenie elavult technológiára?**
914. **Magánoktatás egy év COVID-19 után:** Neal McCluskey (2021. április 13.): **Hogyan teljesített a magánszektor, és hogyan tartható egészségesen?**
913. **Zéró-alapú szállítási politika:** Randal O'Toole (2021. március 16.): **Ajánlások a 2021. évi közlekedés újbóli engedélyezéséhez.**
912. **Protekciónizmus vagy nemzetbiztonság? A 232. szakasz használata és visszaélése** Scott Lincicome és Inu Manak (2021. március 9.)
911. **A WTO újjáélesztése: Öt prioritás a liberalizációhoz** James Bacchus (2021. február 23.)
910. **H-2B vízumok:** Bier (2021. február 16.): **A nem mezőgazdasági munkáltatók bonyolult folyamata a vendégmunkások felvételéhez** (David J. Bier).
909. **Kémkedés, kémkedéssel kapcsolatos bűncselekmények és bevándorlás:** Alex Nowrasteh (2021. február 9.)
908. **Az állami marihuána-legalizációk hatása:** Dills, Sietse Goffard, Jeffrey Miron és Erin Partin (2021. február 2.)
907. **Gyártott válság:** Scott Lincicome (2021. január 27.): **"Deiparositás", szabad piacok és nemzetbiztonság**
906. **A 230. szakasz megkerülése:** Duffield (január 26, 2021): **Termékfelelősségi perek fenyegetik az internetes beszédet** (Will Duffield, január 26, 2021)
905. **COVID-19 és az USA költségvetési egyensúlyhiánya** Jeffrey Miron (2020. december 8.)
904. : Robert Farley (2020. december 1.)
903. **Modi ellenére India még nem vált hindu autoriter állammá -** Swaminathan S. Anklesaria Aiyar (2020. november 24.)
902. **Government in a Pandemic** by Thomas A. Firey (2020. november 17.)

901. **Minősített mentesség:** Jay Schweikert (2020. szeptember 14.): **Jogi, gyakorlati és erkölcsi kudarc.**
900. **Democrats és Trade 2021: A Demokrata Párt kereskedelempárti politikája** James Bacchus által (augusztus 11, 2020)
899. **Egészségügyi munkaerő reform:** Cannon (2020. augusztus 4.)
898. **Hogyan segítik a tulajdon- és polgárjogok az erdei törzsek modernizációját és prosperálását:** Swaminathan S. Anklesaria Aiyar és Neeraj Kaushal (2020. július 30.)
897. **Neomalthusianizmus és kényszeres népességszabályozás Kínában és Indiában:** Chelsea Follett (2020. július 21.): **A túlnépesedési aggodalmak gyakran kényszerítéshez vezetnek.**
896. **Fiat-tarifák:** Ikenson (2020. július 16.): **A növekvő szakadék az USA dömpingellenes politikája és a jogállamiság között.**
895. **A "kínai sokk" tesztelése: A kereskedelem normalizálása Kínával hiba volt?** Scott Lincicome (2020. július 8.)
894. **Kicking the Habit: The Opioid Crisis and America's Addiction to Prohibition** by Josh Bowers and Daniel Abrahamson (2020. június 29.)
893. **Nukleáris antiproliferációs politika és a koreai rejtély: néhány politikai javaslat** John Mueller (2020. június 22.)
892. **"A pénz mint fegyverrendszer":** Miles Joyce és Brian Blankenship (2020. június 3.): **A külföldi védelmi szerződések ígéretei és buktatói.**
891. **Rightsizing Fed Ed: A reform alapelvei és gyakorlati lépések a helyes irányba való elmozduláshoz** by Mary Clare Amselem, Lindsey Burke, Jonathan Butcher, Jamie Gass, Neal McCluskey, and Theodor Rebarber (May 4, 2020)

HIVATKOZÁS

Mueller, John. "Kína: Policy Analysis no. 917, Cato Institute, Washington, DC, május 18., 2021.
<https://doi.org/10.36009/PA.917>.

Az ebben a dokumentumban kifejtett nézetek a szerző(k) sajátjai, és nem tulajdoníthatók a Cato Intézetnek, annak kurátorainak, szponzorainak vagy bármely más személynek vagy szervezetnek. Az ebben a dokumentumban foglaltak nem értelmezhetők úgy, mint a Kongresszus előtt lévő törvényjavaslatok elfogadásának elősegítésére vagy akadályozására tett kísérlet. Copyright © 2021 Cato Institute. A Cato Institute ezen munkája a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License licenc alatt áll.